

OTDK

**A horvát nemzetiségi nyelv közvetítésének kreatív
lehetőségei az óvodában**

KÓD: RAD917

Tartalomjegyzék

I. BEVEZETÉS	1
II. NEMZETISÉG, KÉTNYELVŰSÉG	
II./1. Horvát nemzetiségi népcsoportok Magyarországon.....	3
II./2. A kétnyelvűség és velejárói, nyelvhasználat, nyelvőrzés	5
III. HORVÁT NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS	
III./1. Hercegszántó egykor és ma.....	8
III./2. Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda Általános Iskola és Diákotthon	10
III./3. Óvodai tapasztalatok	11
IV. TERVEZETEK AZ ŐSZ PROJEKTHEZ	18
V. ÖSSZEGZÉS.....	37
VI. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM	38
VII. MELLÉKLETEK	48

I. BEVEZETÉS

"...a gyerekekkel való együttélés a felnőttet is gazdagítja.

Szeretetet kap maga is, figyelmet, ragaszkodást.

Erősödhet humorérzéke, megfigyelőképessége.

A gyermek remek játszótárs lehet, játszani lehet vele az életet, s ezzel egyszeriben minden más megvilágításba kerül.

A nevelés a gyermekkel való természetes együttélés.

Vagyis, csak az lehet jó nevelés, amelyik kölcsönösségen alapszik, amelyik a nevelőt is neveli."

(Horgas B.- Levendel J.)

Témánk kiválasztásában „A horvát nemzetiségi tartalmak közvetítésének kreatív lehetőségei az óvodában” személyes és szakmai indokok motiváltak. Személyes indokaink között a horvát nyelvhez és kultúrához való személyes és családi kötődés, szakmai indokaink között pedig a jövőendő hivatásunkra való felelősségteljes és magas szintű felkészülés igénye szerepel. Mindketten gyermekkorunk óta kétnyelvű, horvát és magyar nemzetiségi családban illetve környezetben élünk, megtapasztaltuk a nemzetiségi lét velejáróit, azt a kulturális és nyelvi gazdagságot, amit a két néphez és nyelvhez tartozás adni tud. Ugyanakkor megtapasztaltuk azt is, hogy a nemzetiségi nyelv használata kopik, és egyre kevesebben beszélnek már a családban, a nyelv nem hagyományozódik generációról generációra természetes nyelvátörökítéssel. Ebben a helyzetben egyre nagyobb szerep és felelősség hárul a nemzetiségi nyelvek korai, óvodai közvetítésére és iskola oktatására. Az óvodai nemzetiségi nyelvoktatás akkor tud hatékony lenni, ha a gyermek az óvodában sok nemzetiségi nyelvi élményhez jut, ha élő nyelvi környezetet tudunk a számára biztosítani és lehetősége van minden nap új ismereteket szerezni és azokat gyakorolni. Ennek egyik kiváló megvalósítási módja a kétnyelvű nemzetiségi nyelvoktatás. Óvodapedagógus hallgatóként horvát szakirányon tanulunk, horvát nyelvi és szakmai módszertani ismereteket sajátítunk el, gyakorlatunk során pedig óvodai tapasztalatokra tettünk szert a gyermekkorú kétnyelvű nyelvközvetítés terén. A kétnyelvű óvodai tevékenységek lebonyolítására való felkészüléskor azt is tapasztaltuk, nehezen található olyan horvát nyelvű módszertani segédanyag, amely kész mintaként használható, az óvodapedagógusnak kreatívan, önállóan kell minden témát kidolgozni, a nyelvi anyagot összegyűjteni és a tevékenységeket megtervezni. Ez ösztönzött

arra, hogy saját tervezőmunkával a téma elméleti áttekintése után a gyakorlatban is használható ötleteket adjunk, segédanyagot állítsunk össze, amit jó szívvvel ajánlunk óvodapedagógus hallgatóknak vagy akár gyakorló óvónőknek is.

Dolgozatunk első felében a nemzetiséghez és nemzetiségi nyelvoktatáshoz kapcsolódó témákat vázoljuk, bemutatjuk a magyarországi horvát nemzetiségi csoportokat, nyelvhasználatukat és a kétnyelvűséghez kapcsolódó alapfogalmakat. Majd egy óvodai gyakorlat tapasztalatai erejéig látogatást teszünk egy magyarországi horvát nemzetiségi óvodában. Ezután önálló tervezőmunkánk következik, az őszi témakörnek kétnyelvű, horvát és magyar feldolgozásával, ötletekkel, tervezetekkel, szöszedettel, versgyűjteménnyel, címajánlással, kreatív módszerekkel próbálunk segítséget adni a nemzetiségi tartalmak feldolgozásához.

Dolgozatunk elkészítésében az alapvető szakirodalomra és személyes óvodai gyakorlataink során szerzett megfigyeléseinkre, tapasztalatainkra, valamint önálló gyűjtőmunkánkra támaszkodtunk.

Dolgozatunk módszertani jellegű, az elméleti és a gyakorlati ismeretek átadásával segédletként alkalmazható a nemzetiségi óvodapedagógusok számára a horvát kétnyelvű óvodai foglalkozásokra való felkészülésben. Számptalan lehetőséget látunk a továbbfejlesztésre, további témakörök (évszakok, jeles napok, ünnepek, szokások), óvodai tartalmak, tevékenységek nyelvi és szakmai módszertani anyagának kétnyelvű kidolgozásával, a projekt módszer változatos alkalmazásával a horvát nemzetiségi óvodai nevelésben.

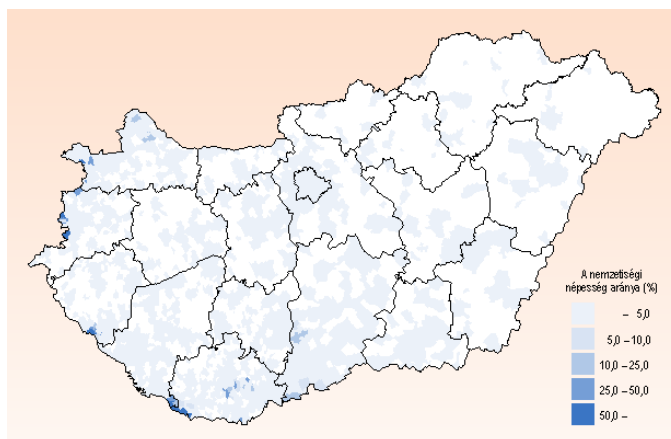
II. NEMZETETISÉG, KÉTNYELVŰSÉG

II./1. Horvát nemzetiségi népcsoportok Magyarországon

Magyarország többnemzetiségű ország, területén jelenleg 13 nemzetiség él:

1. bolgár, 2. cigány, 3. görög, 4. horvát, 5. lengyel, 6. német, 7. örmény, 8. román, 9. ruszin, 10. szerb, 11. szlovák, 12. szlovén, 13. ukrán

A 2001. évi népszámlálás adatai alapján Magyarország lakosságának száma 7 024 919 fő, ebből 15.620 fő tekinti magát horvát nemzetiségűnek, 19.715 fő horvát kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődik 14.345 fő nevezte meg anyanyelvének a horvát nyelvet és 19.788 fő azoknak a szám, aki nyelvet családi, baráti körben használják. Mivel a 2011-es népszámlálás adatai még feldolgozás alatt állnak, így a 10 évvel ezelőtti hitelesített adatokból merítettünk. Adataink forrásául a népszámlálás hivatalos oldala szolgált.¹

„A horvát népcsoportok Magyarország területén elszórva, diaszpórában élnek, főként az ország déli és nyugati határai mentén. Egymástól elkülönülve, területileg távol helyezkednek el, a horvát nyelvterület más-más tájáról származnak, más-más nyelvjárást, regionális vagy tájnyelvet beszélnek. Migrációjukat a török háborúk indították el, a hódítások előtt menekülve vagy az annak következtében elnéptelenedett területekre települtek be spontán vagy szervezett módon, s így kezdték meg a múltban önálló, kisebbségi életüket. A határok 20. századi módosítása folytán az anyaországtól elszigetelődve, mára maradékkisebbségként élnek, az etnikai és nyelvi asszimiláció jegyeit mutatják.”²

¹ <http://www.nepszamlalas2001.hu/hun/kotetek/04/tabhun/tab113/load13000.html>

² Kanizsai Mária: Mura menti horvátok a 2001. évi népszámlálási adatok tükrében. Megjelent: Dr. PhD. Gulyás László (szerk.): Régiók a Kárpát-medencén innen és túl, Baja, 2007

A horvát nemzetiségű lakosság területi elhelyezkedése és népcsoportjai:

1. gradistyei (nyugat-magyarországi) horvátok Győr-Moson-Sopron és Vas megyében élnek, Kópháza és környékén
2. muramenti horvátok Zala megyében élnek viszonylag zárt tömbben a Nagykanizsa és Letenye közötti területen
3. drávamenti horvátok Somogy és Baranya megye déli sávjában, központjuk Pécs és Őrtilos
4. sokácok, bosnyákok és bunyevácok Mohács és Baja környékén, Baranya megyében élnek
5. bácskai sokác horvátok Bács-Kiskun megye déli részének 15 településén élnek
6. rác-horvátok Kalocsa környékén találhatók.

A 18. században horvát lakossága volt több falunak Somogy megye északi részén, a Balaton körül is, Fejér, Zala, Vas és Győr megyékben is. A század második felétől azonban e települések vegyes lakosságúvá váltak, s előbb a városokban, majd az olyan községekben, ahol a horvátok kisebbségben, elszórtan, nem tömbben éltek, nagyon hamar asszimilálódtak.

A magyarországi horvát népcsoportok sorsa hasonló a többi nemzetiség sorsához. A történelem során igyekeztek beilleszkedni a magyar társadalmi és gazdasági viszonyokba, megtalálni boldogulásukat, túlélésüket. A magyar nemzethez képest kisebbségben élnek.³

A kisebbség meghatározása Nicola Girasoli szerint: „Az állam polgárainak olyan csoportja, amely az állam lakossága többi részéhez képest számszerű kisebbségben van, nincs domináns helyzetben, s amelynek tagjai történelmi események, folytán elszakadtak szülőhazájuktól, de megőrizték annak az országnak a vallási, nyelvi, kulturális jellemzőit, közös akarattal törekednek a fennmaradásra és arra, hogy a többséggel egyenlő elbánásban részesüljenek ténylegesen és a törvények szerint, és tiszteletben tartják az adott állam szuverenitását.”⁴

³ Navracsics Judit: A kétnyelvű gyermek (Corvina Kiadó, Budapest, 1999., 41. o. – 21. o. nyomán)

⁴ Bartha Csilla: A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, Bp, 1999. 38. o.

A kisebbség szó mellett, helyett a nemzetiség kifejezést használatos azokra a kisebbségi népcsoportokra, amelyen a magyar állam integráns részét képezik, hosszú ideje az ország területén élnek és a magyar etnikai, kulturális és nyelvi sokszínűség részét képezik. A két szó (kisebbség és nemzetiség) a magyar jogalkotásban felváltva fordul elő, így az egyes törvényekre hivatkozva mindkét kifejezést használjuk. Az 1993. évi közoktatásról szóló törvényben és a 32/1997. MKM rendelet a nemzeti és etnikai kisebbségek kifejezést, míg a 2011. évi CLXXIX. köznevelésről szóló törvényben a nemzetiség szó a használatos.⁵

II./2. A kétnyelvűség és velejárói, nyelvhasználat, nyelvőrzés

„A kétnyelvűség meghatározása rendkívül nehéz, hiszen számos tényezőt kell figyelembe venni, ezért nincs egységes, mindenki által elfogadott definíciója. A legelterjedtebb megfogalmazásoknak hét csoportba sorolhatók:

1. Oktatási, nyelvpolitikai szemlélet
2. A nyelvek agyi reprezentációja
3. Grammatikai kompetencia
4. Pszicholingvisztikai megközelítés
5. Szociolingvisztikai megközelítés
6. Holisztikus megközelítés
7. Életkor szerinti meghatározások”⁶

Napjainkban még mindig a köztudatban él az a meghatározás, miszerint az a kétnyelvű személy, aki mindkét nyelvét anyanyelvi szinten, tökéletesen beszéli. Ezt a maximalista szemléletmódot kritizálja Grojsean, aki szerint az a kétnyelvű, aki a két nyelvet a mindennapi életben, más-más helyzetben, más-más személyekkel, más-más témában - a szükségleteinek megfelelően - felváltva képes használni.

A kódváltás a kétnyelvűség természetes velejárója.⁷

⁵ Lásd: 1. számú melléklet

⁶ Navracsics Judit: A kétnyelvű gyermek (Corvina Kiadó, Budapest, 1999., 14. o. – 21. o.)

⁷ Navracsics Judit: A kétnyelvű mentális lexikon (Balassi Kiadó, Budapest, 2007.) nyomán

„Egy nyelvközösségen belül több nyelv használata a társadalmi érintkezés eszközeként természetes módon vonja maga után a kódváltás jelenségét. A kódváltás: különböző nyelvek használata egy kommunikációs interakcióban, a nyelvi kapcsolat olyan formája, amely használatakor sokszor a kommunikátorok nincsenek tudatában, észre sem veszik, hogy mikor és hogyan történik (Heller 1982.).

Kódváltás létrejöttének fajtái:

1. Egységesítő és elkülönítő szerep
2. A kódváltás, mint felfedező stratégia
3. Szituációs kódváltás
4. Metaforikus kódváltás
5. Jelölt és jelöletlen kódváltás”⁸

A magyarországi horvát nemzetiségek a kisebbségek általános sorsát élik, az egykor egynyelvű, horvát anyanyelvű közösségekben a magyar nyelvvel érintkezve fokozatosan kialakult a kétnyelvűség. A családon és szűkebb közösségen belül a horvát nyelvet, annak helyi tájnyelvi változatát használják, míg a tágabb közösségben a magyar nyelv a domináns. A nemzetiségi, kisebbségi helyzetben élők nyelvhasználatára ma általában jellemző a kiegyensúlyozatlan kétnyelvűség, a nyelvvesztés és nyelvváltás. Kétnyelvűséget sokféleképpen lehet definiálni, lehet, egyéni és közösségi, elit és gyermekkori, családi, stb. Funkcionális szempontból kétnyelvű az a személy, aki két nyelvet használ kommunikációs szükségleteinek megfelelően. A kétnyelvűség, sőt a többnyelvűség számos országban természetes jelenség, a többnemzetiségű, többnyelvű népcsoportok egymás mellett élésének eredménye. De a két nyelv, használati köre, és státusza nem mindig azonos, az egyik nyelv használata szélesebb körű, magasabb presztízsű, elismertebb, míg a másik nyelv használata szűkebb körű, korlátozott funkciójú, beszédhelyzethez kötött.

A nemzetiségi nyelv és identitás megőrzésének, megtartásának több tényezője is van. Ezek között legfontosabb a **család**, mint a nyelv természetes és spontán hagyományozódásának helye. A kisgyermek a családban tanulja meg anyanyelvét. Amíg a nemzetiségi családokban együtt éltek a fiatalabb és az idősebb generációk, a gyermekek a családban spontán módon megtanultak horvátul. De ma már ez nem így működik a nemzetiségek esetében. Nagyon kevés a többgenerációs család, a fiatalok külön laknak, s többnyire magyarul beszélnek. Sok a horvát-magyar vegyes házasság, a szülők maguk is két nyelvet beszélnek eltérő szituációkban,

⁸ Navracsics Judit: A kétnyelvű gyermek (Corvina Kiadó, Budapest, 1999., 26. o. – 27. o.)

közvetítő nyelv a magyar, hiszen azt mindketten értik. A nemzetiségi nyelv használata generációk között megosztott, általában az idősebbek beszélik, akikben még erősebb a nyelvhez és a nemzetiséghez való kötődés, de sokan az unokákkal már áttérnek a magyarra. Az urbanizálódás, a városiasodás és a falusi zártabb közösségek felbomlása, az életmód változása sem kedvezett nemzetiségi nyelv megőrzésének. A városi környezetbe költöző családok a magyar többség nyelvét szívesebben használják, nagyobb a szókincsük, hiszen ez a munkavégzés és ügyintézés, a társas kapcsolatok nyelve.

A nemzetiségi nyelv megtartásának másik fontos tényezője a **vallás**. Régebben az emberek vallásossága erősebb volt, mint ma, s ha a vallásgyakorlásra lehetőség adódott a saját nyelvükön, ez mindig nagy megtartó erő volt, pl.: a hercegszántói sokácok életében a ferences szerzetesek jelentős szerepet töltöttek be (lásd alább). Ma a fiatalok kevésbé vallásosak, de sok helyen pl. Baján, Pécsen, Hercegszántón ma is rendszeres lehetőség van horvát nyelvű istentiszteletre. Régebben a falusi közösségekben a mise latin vagy magyar része után a hívők horvátul is imádkoztak, a magyar liturgiát ma is sok helyen kiegészítik egy-egy horvát énekkel, imádsággal. Kevés a horvát nyelvet beszélő pap is, ezt általában horvátországi kapcsolatok útján lehet megoldani.

A spontán nyelvhagyományozódás mellett fontos szerepe van az **oktatásnak** és a **hagyományápolásnak, a nemzetiségi kulturális tevékenységeknek** a kisebbségi, nemzetiségi nyelvek és identitás megőrzésében. Mivel a családi nyelvátörökítés már nem tudja betölteni a nemzetiségi nyelv megtartó szerepét, ezt a feladatot az oktatási intézmények veszik át. A második világháború után sorra megalakultak a horvát falvakban a horvát tanítási nyelvű iskolák, létrejött 1946-ban az első hazai horvátszerb, szerbhorvát középiskola, majd 1949-ben főiskolai tanárképző szak is Pécsen.

A rendszerváltás után komoly változások zajlottak le a magyarországi horvátok életében. Önálló horvát intézmények jöttek létre helyi és országos szinten is. pl.: Horvát Országos Kisebbségi Önkormányzat. Hetilapjuk a „Hrvatski glasnik”, irodalmi lap indult „Riječ” címmel, önállósultak a horvát rádiós, illetve televíziós műsorok szerkesztőségei, de ezek megtarthatósága a mai forráshiányos állapotban kétséges. Ma horvát tanítási nyelvű gimnázium működik Budapesten és Pécsen. Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Pécsi Tudományegyetemen és a bajai Eötvös József Főiskolán, valamint a szombathelyi Savaria Egyetemi Centrumban lehetőség van horvát nyelven felsőoktatási tanulmányokat folytatni.

Az Európai Unió jogalkotása biztosítja a kisebbségi nyelv és kultúra gyakorlásához és oktatásához való jogot. Ma Magyarországon a teljesség igénye nélkül, csak az utóbbiakat említve 1993. évi közoktatásról szóló törvény és a hozzá kapcsolódó 32/1997. MKM rendelet

valamint az új 2011. évi köznevelésről szóló törvény rendelkezik a nemzetiségi oktatásról a közoktatás valamennyi intézményében, az óvodában, az általános iskolában és a középiskolában is⁹

Horvátország önállósulásával intenzívebbé váltak a kapcsolatok az anyanemzettel is. A hazai horvát nemzetiségek **kulturális és hagyományápoló tevékenységében** a rendszerváltás után az utóbbi években sajátos pezsdülés, megújulás tapasztalható, ami talán a hetvenes-nyolcvanas években nagyon felerősödött asszimilációs folyamatokat is képes lesz lassítani. Számos hagyományörző egyesület alakult, táncsoportok, népdalkörök, civil kezdeményezések, amelyek sok helyi szokást és rendezvényt elevenítettek fel. Ebben sokat segített a pályázati források által biztosított támogatások is. A kulturális értékek, hagyományok ápolása, a horvát néppel való kapcsolatok nyitottsága segíthet a hazai horvátok nemzetiségi identitásának megőrzésében, az európai uniós gazdasági kapcsolatok felkelthetik a horvát nyelv tanulásának presztízsét és igényét is.

III. HORVÁT NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉS

III./1. Hercegszántó egykor és ma

Dolgozatunkban bemutatjuk egy Bács-Kiskun megyei település, a horvát nemzetiségű sokacok által lakott Hercegszántó rövid történetét és tapasztalatainkat a horvát nemzetiségi óvodai nevelésben.

A falu először okiratban Szent István uralkodása alatt említetik, Zahtow néven. Szent István ezt a veszprémvölgyi apácának adományozta, az itt lévő 30 házzal és kápolnával együtt.

1405-ben Hercegh Péter birtoka volt, Szegcső, Dávod településekkel együtt, róla nevezték el községünket Hercegszántónak.

A török korban többnyire szerbek laktak Hercegszántón, ekkor a nevét Szántovára (Santovo) szlávósították el. A szerbeknek északra kellett vonulniuk, így a falu és Bácskának ez a része teljesen elnéptelenedett. Ekkor a törökök a Duna mindkét oldalára 10.000 lelket telepítettek, hogy legyen, aki műveli a földeket, fizeti az adót, és a katonaságot is ellátja élelemmel. Valószínűleg ekkor kerültek először Szántovára sokác horvátok is. Hercegszántóra a sokácok a török üldözések és bogumil mozgalmak elől menekülve két hullámban érkeztek, egy részük Boszniából, a ferences szerzetesek vezetésével 1645-1653 között. Másik részük Baranyából telepedett át 1706 után a kuruc megtorlástól való félelmükben.

⁹ Lásd 1. számú melléklet.

Szántová 1600-as évektől kezdve több mint két évszázadon át megtartotta horvát-sokác jellegét. 1752-ben megépült az első római katolikus templom, de villámcsapás következtében megrongálódott, és csak öt év múlva állították helyre.

A 19. sz. elejétől már magyarok is laktak Szántován, ekkor a templomban már minden harmadik vasárnap magyar szentmisét tartottak. Napjainkban már minden vasárnap van magyar és horvát szentmise is.

1899-ben nagy változás történt, a sokácok egy része (pontosan 1177 lélek) átkeresztelkedett, és így az ortodoxvallás szerint éltek tovább, a legenda szerint azért, mert így lehetőségük volt a horvát nyelvű vallásgyakorlásra. 1900-ban megépült a görögkeleti (ortodox) templom is. 1904-től a község neve újra Hercegszántó lett. Lakóinak száma 2010-ben 1957 fő, jelenleg is háromnemzetiségű (magyar, horvát, szerb) község, gazdag kulturális múlttal és hagyományokkal.¹⁰

¹⁰ <http://www.c3.hu/~hszanto/Kozsegunk/falutortenet.html>
<http://www.kastelyok-utazas.hu/Lap.php?cId=1561&kId=1561>, elmondás alapján és a nevezetességeket bemutató képekkel kiegészítve

III./2. Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda Általános Iskola és Diákotthon

A horvát nemzetiségi hagyományok és a nyelv ápolásában jelentős szerepet tölt be a környéken egyedülállóként Hercegszántón működő Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon.

A hercegszántói horvát iskola és óvoda az egyik legrégebbi horvát nevelő-oktató munkát végző intézmény Magyarországon, amelyet 1946-ban alapítottak. 1970-ben, amikor a legtöbb kisebbségi önálló nevelő-oktató intézmény megszűnt, Bács-Kiskun megyében egyedül a hercegszántói horvát óvodának és iskolának sikerült fennmaradnia, és megőriznie elsődleges kisebbségi jellegét. Az óvoda, iskola és diákotthon fő céljai közé tartozik a korszerű ismeretek elsajátítása mellett - a horvát kultúra és nyelv megőrzése, ápolása, terjesztése, a nemzetiségi identitástudat megőrzése, valamint a horvát és magyar nép kapcsolatának és kultúrájának ápolása, a helyi horvát kisebbségre támaszkodva. 1978-ban az iskola körzetesített iskolává bővült, ami azt jelenti, hogy ettől az időtől Bács-Kiskun megye déli részéről fogadja a tanulókat. 1992-ben az iskola és óvoda nevében is visszatér az eredeti, 1946-os állapotokhoz, és mint horvát intézmény működik a továbbiakban mindamellett, hogy 1992-ig is a nevelő-oktató program horvát variánsa szerint végezte munkáját. Az 1997/98-as tanévtől a helyi diákotthon is a horvát intézménysor részévé vált, 2000-től az Országos Horvát Önkormányzat fenntartásában.¹¹

Részlet az óvoda helyi programjából

„Az intézmény speciális helyet foglal el nemcsak Hercegszántó község, de a régió, sőt az egész ország közoktatási rendszerében. Fontosságát és létjogosultságát igazolja az a tény, hogy Magyarország horvát nemzetiségű lakosságának jelentős része az intézmény beiskolázási körzetében lakik, illetve az anyaország határa is közel helyezkedik el.

Óvodánk kéttannyelvű horvát nemzeti kisebbségi körzetesített óvoda, amelyhez szorosan kapcsolódik, és szerves részét alkotja a Horvát nemzeti kisebbségi Általános Iskola és Diákotthon.

Kéttannyelvűségen érthető, hogy az óvodában a nevelő munka két nyelven folyik, horvát és magyar nyelven. Horvát nemzeti kisebbségi nevelésen az érthető, hogy az óvodai gyermekek a horvát és magyar nyelv elsajátítása mellett megismerkednek mindkét nemzet kultúrájával és hagyományaival, figyelembe véve a helyi nemzeti és nemzetiségi hagyományokat.”¹²

¹¹http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_kisebbssegek/2008/Kiteljesedo_kulturalis_autonomia_2003_2006/pages/039_hercegszantoi_horvat.htm

¹² Idézet a Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon alapprogramjából

III./3. Óvodai tapasztalatok

Horvát nemzetiségi szakirányos hallgatóként ebben a félévben kéthetes szakmai gyakorlaton vettünk részt a hercegszántói óvodában. Tapasztalatainkat pedagógiai naplónk jegyzeteivel, megfigyeléseinkkel szemléltetjük, hogyan is működik egy kétnyelvű óvoda.

Óvodai környezet bemutatása – vázlatosan

Az óvoda helyiségei (csoportszobák, kiegészítő helyiségek):

Óvoda épülete:

3 öltöző, 3 csoportszoba, 3 szertár, 3 gyermekmosdó, logopédiai szoba, nevelői szoba, felnőtt személyzeti mosdó és öltöző, mozgáskorlátozott WC, óvodavezető irodája, ebédlő + konyha mely az iskolával közös, de az óvodások számára külön helyiség van kialakítva

Udvar: fa és műanyag házikó, padok, hinták, csúszdák, homokozók, mászóakák

Játékok, játéktevékenységek megfigyelése

A csoportszoba berendezései:

1. **berendezései:** nevelői asztal, könyvespolc, TV, kisasztalok, kisékek, szekrények játékok és taneszközök tárolására, babakonyha kisasztallal, mosdókagyló tükörrel, bordásfal
2. **játékok:** babakonyha és annak kiegészítői (edények, tányérok, poharak, zöldségek, gyümölcsök, mikrohullámú sütő, bevásárlókosár), babaház, babák, pónilovak, babakocsi, műanyag lovagok és katonák, papírvár, vasútépítő játék, építőkockák, LEGO, puzzle, különböző logikai és fejlesztő játékok
3. **könyvek, eszközök:** mesekönyvek, mondókakönyvek, verseskönyvek, fejlesztő és ismeretterjesztő képes könyvek kicsiknek, meseelmondáshoz és tanuláshoz szükséges bábok

A óvoda udvara:

- fa és műanyag játékok
- házikók, hinták, mászóakák
- homokozók (ehhez a kellékek: lapát, vödör, talicska stb.)
- csúszdák
- mérleghinták

A gyermekcsoport legkedveltebb játéktevékenységei, játékeszközei, könyvei a héten

Nincs kimondottan kedvenc játék. A csoport játéktevékenységei igen fejlettek. Minden érdekli őket, mindennel szeretnek játszani és játszanak is folyamatosan. Napi szinten nézegetik a könyveket, rajzolnak, kirakókat játszanak, építenek és a babakonyhában is szívesen tevékenykednek.

Gyakorlatunkat a Középső és Nagy csoportban (Srednja grupa) töltöttük (Velika grupa)

Középső csoport:

Létszáma: 23

Nemek szerinti arány: 14 lány, 9 fiú

Korosztály: 4-5 évesek

Általános jellemzői: Nagyon jó közösség, a gyerekek barátságosak, horvát anyanyelvi előismereteik gyengék, csak néhány gyermek tanul meg a családban horvátul.

Nagy csoport:

Létszáma: 22

Nemek szerinti arány: 16 lány, 6 fiú

Korosztály: 5-6 évesek

Általános jellemzői: Összeszokott csoport, akik bárkit befogadnak. Horvát anyanyelvi előismereteik gyengék, mivel csak egy – két gyermek beszél otthon, családi környezetben a nyelvet.

Tevékenységek

Napirend

7:00-9:00	Gyülekező, mosdóbeli tevékenységek
9:00-9:30	Tízórai, mosdóbeli tevékenységek
10:00-11:30	1. Foglalkozás 2. Foglalkozás játékok, szabadon választott tevékenységek, mosdóbeli tevékenységek
11:30-12:00	Ebéd, mosdóbeli tevékenységek
12:00-14:45	Pihenő
15:00-16:00	Játék

Heti rend

Hétfő	Mese-vers (magyar)	Ének-zene (magyar)	Nyelvi percek (horvát)
Kedd	Környezet (magyar)	Ábrázolás (horvát)	Nyelvi percek (horvát)
Szerda	Mese-vers (horvát)	Ábrázolás (magyar) LOGOPÉDUS	Nyelvi percek (horvát)
Csütörtök	Ének-zene (horvát)	Környezet (horvát) HITTAN	Nyelvi percek (horvát)
Péntek	Nagy testnevelés	Nyelvi percek (horvát)	

A gyakorlat hetének eseményei, rendezvényei, kiemelt tevékenységei

A kéthetes gyakorlatunk során jelen voltunk az Idősek napjára való felkészülésnél, melynek során láthattuk, hogy az óvónő és a gyermekek egyaránt lelkesen gyakoroltak, készültek.

Az ünnepek kiemelkednek az óvoda mindennapi életéből, előzményei és emlékei illeszkednek a gyermekek természetes életrendjébe. A közös élmény erejével fokozzák a közösséghez tartozás érzését, a gyerekek megtapasztalják az ünnepre készülődés, a várakozás örömet. Mindig hazavisznek egy darabot az ünnepből egy játék, egy tárgy formájában, amit ők készítettek, ezzel is segítve, hogy a szülők, a családok is részesévé váljanak az óvodai élményeknek. Az ünnepeket ívekben építik fel, azaz nem egyszerűen az ünnepnapot tartják meg, az arra való készülődés, az ünnep megélése és levezetése több hetes időszak is lehet. A jeles napos eseményre természetesen sok beszélgetéssel és versekkel, dalokkal, játékokkal is készültek, magyar és horvát nyelven egyaránt. Az ünnepek, jeles napok beépítése az óvodai tevékenységekbe komplex módon történik, több tevékenységterületet is érint. Számos ismeretet közvetít, gyarapítja a gyermekek szókincsét, megtanulják a gyerekek az idősek tiszteletének fontosságát, illem és viselkedési mintákat is elsajátíthatnak. A kéthetes gyakorlat alatt az ősz témakörét is feldolgoztuk magyar és horvát nyelven, így tervezőmunkánk is ehhez kapcsolódik.

Az óvónő és a gyermekek kapcsolata, kommunikációja

Az óvónő-gyermekek kapcsolata a csoportban nagyon jónak mondható. Családias a légkör, otthonos és így a gyermekek is szeretnek óvodában lenni. Nagy az összetartás közöttük, szeretik egymást. Együtt játszanak és senki sem közösítenek ki. Sok segítséget kapnak, ha szükségük van rá, de leginkább csak az utasítások szükségesek és az állandó felügyelet, mert rendkívül talpraesett csoportról van szó. Bizonyos esetekben a rávezetés módszere sokkal hasznosabb és célravezetőbb lehetne. Az óvónő munkája nagy figyelmet és koncentrációt igényel, mert mindig figyelnie kell arra, hogy mindent mindkét nyelven elmondjon. A napi kommunikációban állandó horvát nyelvi környezetet biztosít, a foglalkozások alatt pedig mindkét nyelven bővíti a gyerekek szókincsét, nyelvi ismereteit. Az óvónő magas szintű horvát nyelvtudással rendelkezik, anyanyelve a horvát nyelv, hercegszántói származású, így a helyi sokác nyelvjárást is jól beszéli. Ismeri a falu múltját, hagyományait, ez lehetővé teszi a hagyományápoló óvodai tevékenységet is.

A hallgató és a gyermekcsoport kapcsolata

Az év folyamán már volt szerencsénk beilleszkedni ebbe a csoportba, hiszen első éves szakmai gyakorlatunkat, és nyári gyakorlatunkat is itt töltöttük. A gyerekek ugyanolyan nagy szeretettel fogadtak minket, hívtak játszani, sokat beszélgettünk. Szívesen segítettünk nekik a tisztálkodásnál, étkeztetésnél, ha bármilyen kérdésük volt, örömmel válaszoltunk. Úgy gondoljuk, hogy a gyerekek, mint előző gyakorlatnál, most is szívesen láttak minket, mi pedig nagyon örülünk, hogy 2 ilyen kellemes hetet eltölthettünk velük.

A gyerekek egymás közötti kapcsolatai, kommunikációja

Nagyon jó közösség, nem jellemző rájuk a kiközösítés. Többnyire kisebb csoportokban játszanak, nincsen olyan gyerek, aki egyedül maradna, unatkozna. A gyerekek kismértékű horvát nyelvi tudással kerülnek óvodába, kevés család használja az otthoni kommunikációban a horvát nyelvet, így az óvodában hangsúlyos szerepet kap a nyelvi ismeretek átadása. Egymás között a gyerekek magyarul beszélgettek, de játékaik során hallottuk, hogy a tanult, az foglalkozás alatt elhangzott horvát szavakat és verseket is mondogatják.

Tevékenységek, témakörök a héten

Fő témakör az őszi és az Idősek napja volt, ehhez kapcsolódtak a heti tevékenységek.

Hétfő: Nevek, óvodai jelek ismételése magyar és horvát nyelven

Számolás 5-ig, megbeszéljük, ki hány éves.

Ének-zene (magyar)

Az óvónő elővesz a zsebéből 2 diót, a „De jó a dió” című dalt gyakorolják

Idősek napjára készülődés

A gyerekek az óvónővel együtt kört alkotnak, megfogják egymás kezét, és táncolnak 3 horvát dalra (Ej, gori lampa, Kad se čiro oženio, Tri sam dana)

Kedd: Nevek, óvodai jelek ismételése magyar és horvát nyelven

Környezetismeret (magyar-horvát)

A tevékenység anyaga: Őszi gyümölcsök (lásd: tervezetek)

Szerda: Nevek, óvodai jelek ismételése magyar és horvát nyelven

Mese – vers : Kör-félkör tanulása (hold, félhold összehasonlítása, bemutatása)

Beszélgetés a nagyszülőkről, Idősek napjáról.

Megbeszéljük, hogy miért is kell segíteni az idősebbeknek, mivel lehet nekik kedveskedni.

Megtanulnak egy magyar verset (Indulhat a vonatunk!), és el is játsszák, mutogatják.

Ábrázolás

Hármasával asztalhoz ülnek. Az óvónő minden gyereknek ad egy rajzlapot, kikészít az asztalra egy szőlőfürtöt, megbeszéljük, hogy milyen részei vannak, és milyen színű lehet. Ezt követően mindenkinek a lapjára rajzol egy szőlőszárat, a gyerekeknek pedig rárajzolják a szőlőszemeket.

Csütörtök: Nevek, óvodai jelek ismételése magyar és horvát nyelven

Matematika (magyar-horvát)

Megbeszéljük hány fejünk, kezünk, lábunk, ujjunk van.

Mindenből van valamennyi, a számok mennyiséget mutatnak.

BROJEVI pokazuju, koliko je od ČEGA.

Hittan

Péntek: Testnevelés

Járás, bemelegítés, Gimnasztikai gyakorlatok

Erőgyakorlat: padon csúszás

Levezető játék

Mi történt a héten? (Események rövid összefoglalása)

A héten sok dolog történt, rengeteg élménnyel gazdagodtunk. Igyekeztünk alkalmazkodni az óvodai élet hétköznapijaihoz. Jelen voltunk az Idősek napjára történő felkészülésnél, számos verset, éneket tanultunk meg a gyerekekkel. Segítettünk a gyermekek étkeztetésénél, mosdóbeli tevékenységükénél. Sokat játszottunk, rajzoltunk a gyerekekkel. Kétnyelvű környezetismeret és mese - versfoglalkozást tartottunk, melynek során tapasztalatot szereztünk a magyar és horvát kétnyelvű foglalkozásokra való felszészülés lépéseiről és módszereiről, valamint a foglalkozások lebonyolításának módjáról. Ezt mindkét nyelven bemutatjuk.

Jedan dan u vrtiću

- 7:00 – 8:00: dolozak u vrtić
- 8:00 – 8:30: igra po slobodnom izboru
 - mala kuhinja (igračke)
 - igre s lutkama
 - igre s autima
 - igre s kockicama
 - slobodno crtanje vlastitog poželja
- 8:30 – 9:50: Zanimanje, usmjerene djelatnosti iz upoznavanja naše okoline – Tema: Jesensko voće
- 8:50 – 9:00: priprema za užinu
- 9:00 – 9:30: užina – kruh s maslacem, medom i čaj
- 9:30 – 9:40: oprati ruke
- 9:40 – 10:20: „Hrvatski minuti” i Vizualno zanimanje

Hrvatski minuti: ponavljanje prethodnih zadataka-ponavljanje naziiva jesenskog voća: kruška, jabuka, breskva, grožđe, dunja, šljiva, lješnjak, orah, badem

- Kruška je: žuta, smeđa, slatka.
- Jabuka je: crvena, zelena, žuta, okrugla, slatka.
- Breskva je: žuta, okrugla, slatka.
- Grožđe je: plavo, bijelo, slatko.
- Šljiva je plava, ovalna, slatka.
- Dunja je zelena, žuta, okrugla, trpk.
- Lješnjak, orah i badem su smeđi.

Vizualno zanimanje: košara jesenskih voća i bojadisanje

- 10:20 – 11:20: slobodna igra na dvorištu
- 11:20 – 11:30: priprema za ručak
- 11:30 – 12:00: ručak – juha od rajčica, pohovano meso krumpirom, kiseli krastavac i voda
- 12:00 – 12:15: operemo ruke
- 12:15 – 14.30: spavanje
- 14:30 – 14:40: počešljaju se, odijevaju se, operu ruke
- 14:40 – 15:10: užina – kruh s pekmezom, jagode i voda
- 15:10 – 15:20: higijenski trenuci
- 15:20 – 16:00: slobodna igra

Egy nap az óvodában

- 7:00 – 8:00: gyülekező
- 8:00 – 8:30: szabadon választott játéktevékenység, egyéni képességfejlesztés
- 8:30 – 9:50: Környezet foglalkozás – Őszi gyümölcsök – saját foglalkozás
- 8:50 – 9:00: előkészületek tízóraihoz
- 9:00 – 9:30: tízórai – vajaskenyér mézzel és tea
- 9:30 – 9:40: tisztálkodás
- 9:40 – 10:20: Horvát percek, Vizuális foglalkozás

Horvát nyelvi nevelés:

- Körte: kruška, alma: jabuka, őszibarack: breskva, szőlő: grožđe, birsalma: dunja, szilva: šljiva, mogyoró: lješnjak, dió: orah, mandula: badem
- A körte: sárga, barna, édes. - Kruška je: žuta, smeđa, slatka.
 - Az alma: piros, zöld, sárga, kerek, édes. - Jabuka je: crvena, zelena, žuta, okrugla, slatka.
 - Az őszibarack: sárga, kerek, édes. - Breskva je: žuta, okrugla, slatka.
 - A szőlő: kép, fehér, édes. - Grožđe je: plavo, bijelo, slatko.
 - A szilva: kék, ovális, édes. - Šljiva je plava, ovalna, slatka.
 - A birsalma zöld, sárga, kerek, fanyar. - Dunja je zelena, žuta, okrugla, trpka.
 - A mogyoró, dió, mandula, barna. - Lješnjak, orah i badem su smeđi.

Vizuális nevelés:

Őszi gyümölcsöket tartalmazó kosár rajzolása és színezése színes ceruzával.

- 10:20 – 11:20: szabadon választott játéktevékenység, egyéni képességfejlesztés

- 11:20 – 11:30: előkészületek ebédhez
- 11:30 – 12:00: ebéd – paradicsomleves, rántott hús, burgonyapüré, savanyú uborka és víz.
- 12:00 – 12:15: tisztálkodás, készülődés a csendes pihenőre
- 12:15 – 14.30: csendes pihenő
- 14:30 – 14:40: tisztálkodás
- 14:40 – 15:10: uzsonna – lekvároskenyér, alma és víz
- 15:10 – 15:20: tisztálkodás
- 15:20 – 16:00: szabadon választott játéktevékenység

IV. TERVEZETEK AZ ŐSZ PROJEKTHEZ

Óvodapedagógus hallgatóként megtapasztaltuk, hogy az óvodai tevékenységeket sikeresen lebonyolítani csak alapos felkészülés és előkészítő munka után lehet. Ez sok ötletet és kreativitást igényel, egyéni kutatómunkát, tervezetek, témák kidolgozását. A magyar nyelvű foglalkozások előkészítéséhez bőséges szakirodalom áll rendelkezésre, de a horvát nyelvű módszertani segédanyag bizony meglehetősen szegényes, hiányos, magunknak kell kitalálni az ötletet és hozzáválogatni a szókincset is. Dolgozatunk további részében saját tervezőmunkánkat mutatjuk be. Az őszi témakörét dolgoztuk fel, ezen belül az őszi gyümölcsökkel foglalkozunk részletesebben, mely természetesen kapcsolódik óvodai gyakorlatunk tapasztalataihoz is. Amit terveztünk, azt ki is próbáltuk és tapasztalataink alapján tovább tudjuk fejleszteni. A megvalósítást a mellékelt fényképek és bizonyítják. Az őszi témakörét ötletbörzében, a projektmódszer továbbfejlesztett változatával közelítettük meg, majd magyar és horvát nyelvű foglalkozástervezetet, segédanyagokat készítettünk egyéni gyűjtőmunkával, horvát versgyűjteményt és szöveget az őszi, őszi gyümölcsök témájához. A téma magyar feldolgozásához a különböző tevékenységterületre - kreatív kézművesség, környezetünk megismerése, irodalmi anyag, dalok kottákkal - ötleteket ajánlunk, ezzel módszertani segédanyagot prezentálunk, amely hasznos lehet a kezdő és gyakorló óvodapedagógusok számára, különös tekintettel a horvát és magyar két nyelvű fejlesztési lehetőségekre. Az ötletbörze, projektterv, projektmódszer arra szolgál, hogy a téma minden vonatkozását feltárjuk, hogy az egyes tevékenységterületek kapcsolódási pontjait megtaláljuk, és komplex módon lássuk a témában rejlő lehetőségeket.

A projektmódszer a gyermek érdeklődésére, a pedagógus és a gyermek közös tevékenységére épülő módszer. A megismerési folyamatok a projektek tevékenységeinek sorozatában valósulnak meg. A projektmódszer jellemzője, hogy a konkrét, mindennapi életből vett

problémákat az óvónő és a gyerekek közösen oldják meg, eközben a gyermekek saját elképzelései is megvalósulnak. Központi témája tevékenységekben vagy tevékenységek sorozatában valósul meg. Például gyümölcssaláta készítése: alma, körte, szilva, szőlőszedés; gyümölcsök megmosása; gyümölcsszeletelés; gyümölcsök elfogyasztása. A téma jellegétől függően időtartama lehet rövidebb vagy hosszabb.¹³

A pedagógus feladata: a gyermeki érdeklődés számbavétele, a lehetséges projekt témák összegyűjtése, és minden egyes téma, fejlesztő hatásainak, integrációs lehetőségeinek felmérése.

A projekt módszer előnyei az óvodai nevelés folyamatában, hogy a tevékenységekben integrálódik a képességfejlesztés, rendeződnek a műveltség tartalmak, ismeretek. Biztosítja az egyéni érdeklődés, az egyéni ütem, az önállóság és az öntevékenység lehetőségét, ez motiválón hat a gyermekek téma iránti elkötelezettségére. Ezeket a motiváló hatásokat a pedagógus kihasználhatja a gyermeki önfejlődés inspirálására úgy, hogy eközben ő gyakran a háttérben maradhat.

Az őszi kétnyelvű projektünk célja: a magyar és horvát nyelvi szókincs és beszéd-készség fejlesztése, a környezetvédelmi szemlélet megalapozása, kommunikációs, testi, értelmi képességek fejlesztése, az ok-okozati összefüggések felfedeztetésével; őszi népszokások és hagyományok megismerése, ápolása; az egészséges életmód iránti igény megalapozása, valamint a munkajellegű tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek különböző sétákon vegyenek részt, ezáltal is megfigyelik az őszi természet változásait. Projektünk külön értéke horvát és magyar nyelvű tartalmak kibontásában rejlik.

¹³ Kőrmöci Katalin: Projekt módszer az óvodában (Nemzeti Tankönyvkiadó) nyomán

ŐSZ PROJEKT

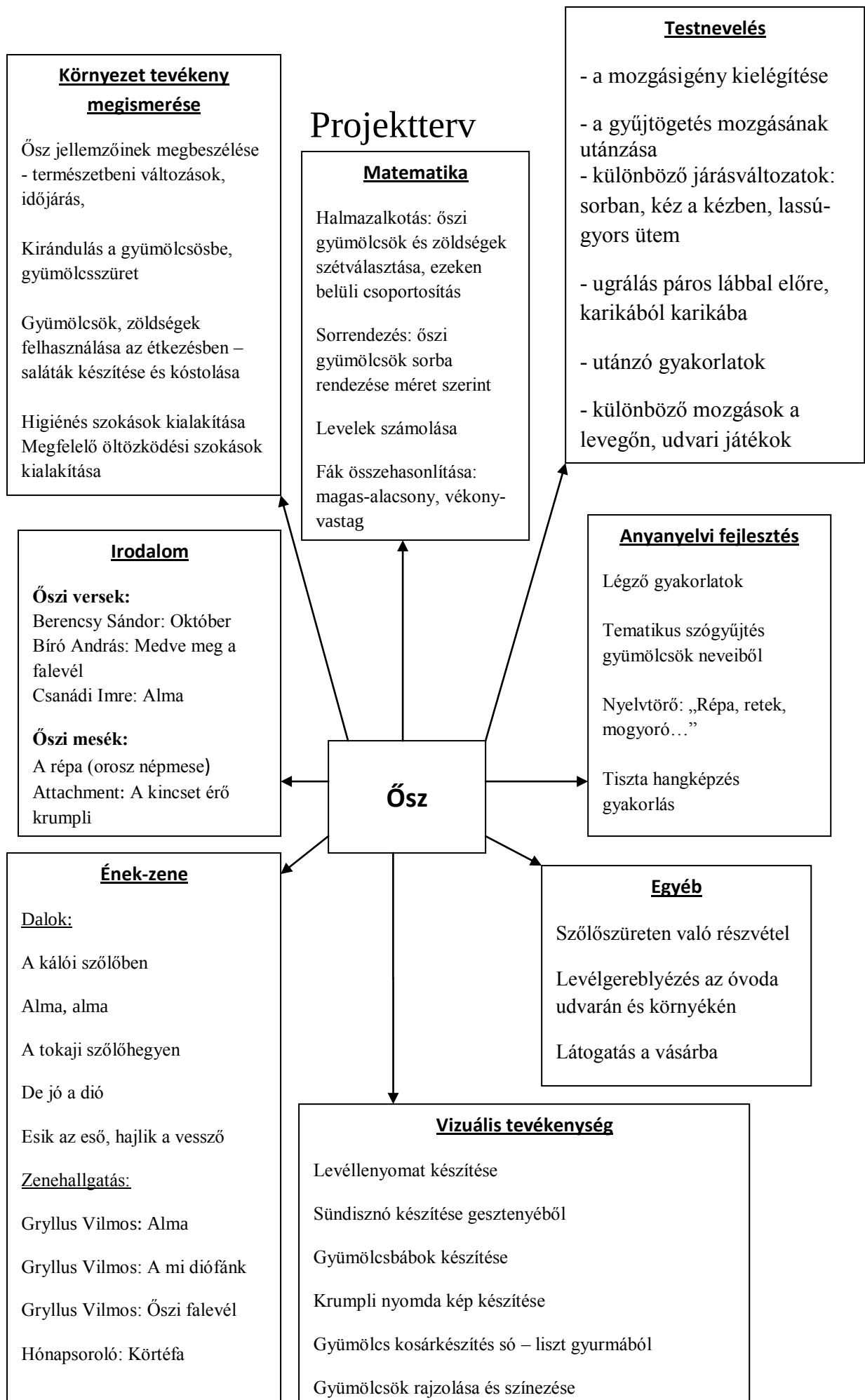
```
graph TD; A[ŐSZ PROJEKT] --> B[ŐSZI IDŐJÁRÁS]; A --> C[ŐSZI RUHÁZAT]; A --> D[ŐSZI GYÜMÖLCSÖK]; A --> E[ŐSZI ZÖLDSÉGEK]; A --> F[ŐSZI ZÖLDSÉGEK];
```

ŐSZI IDŐJÁRÁS

ŐSZI RUHÁZAT

ŐSZI
GYÜMÖLCSÖK

ŐSZI ZÖLDSÉGEK

Skica zanimanja (usmjerene djelatnosti) za srednji uzrast

Vrijeme radnje: 09. 10. 2012.

Predmet zanimanja: naša okolina

Tema zanimanja: jesensko voće (jabuka, kruška, šljiva, grožđe, orah)

Zadaci zanimanja: - nabranje jesenskog voća

- ime, boja jesenskog voća
- utvrđivanje higijenskih navika

Cilj zanimanja: - upoznavanje novih izraza

- razgovor
- motiviranje
- razvoj pažnje
- razvoj koncentracije
- predočavanje
- provjeravanje
- procjenjivanje

Sredstva zanimanja: jesensko voće, slike za ilustriranje berbe

Naša okolina

Tok zanimanja, usmjerene djelatnosti	Analiza
Organizacijski zadaci Pripremit ću sredstva. Djeca sjednu u polukrug na stolice. Motivacija „Djeco, razgovarali ste se sa teticom o tome, kakvo je sada godišnje doba?” „Da, sada je jesen.” „Kakve vremenske promjene možemo zapaziti između ljeta i jeseni?” Pričamo o tome, kako se mijenja vrijeme, hladnije je danju, pada kiša, opada lišće. Posmatramo slike na zidu. „Možete li mi kazati, što je ono crveno na grani?” „To je jabuka.” „Da, dobro vidite, to je jabuka. Što mislite, zašto je na ovom drvetu, a ne na ostalima? (pokazujem na ostale slike). „Zato, što je jabuka jesensko voće.” „Ima li još drugog jesenskog voća osim jabuka?” „Da, kruška, šljiva, grožđe, orasi.” Glavni dio „Gledajte što sam vam donijela...jesensko voće. Otkrivam pokrivenu zdjelu sa voćem. „Sada ćemo zajedno kazati koje voće vidite u zdjeli i što im je ime. Kako ih nazivamo?”	Jesensko voće, i slike za ilustriranje berbe stavit ću na stol. Važni dio zanimanja je motivacija, s time obraćamo pažnju ka temi. Ponavljjanje Djeca se javljaju rukom, ako znaju odgovor. Razgovor Djeca se javljaju rukom, ako znaju odgovor. Razgovor Nabrajanje Pokažem djeci plodove.

Skica zanimanja(usmjerene djelatnosti) za veliki uzrast

Vrijeme radnje: 09. 10. 2012.

Predmet zanimanja: naša okolina

Tema zanimanja: jesensko voće (jabuka, kruška, šljiva, breskva, dunja, grožđe, orah, lješnjak, badem)

Zadaci zanimanja: - nabrojanje jesenskog voća

- ime, boje, oblik, jesenskog voća
- utvrđivanje higijenijskih navika

Cilj zanimanja: - upoznavanje novih izraza

- razgovor
- motiviranje
- razvoj pažnje
- razvoj koncentracije
- predočavanje
- provjeravanje
- procjenjivanje

Sredstva zanimanja: jesensko voće, slike za ilustriranje berbe

Naša okolina

Tok zanimanja, usmjerene djelatnosti	Analiza
Organizacijski zadaci -Povjetravanje -Upalit ću svjetlo -Pripremit ću sredstva -Na stolu su komadi kruha s pekmezom i sva ona voća kojima su se već upoznali -Djeca će sjesti tako kod stola da svako dobro vidi i da sredstvima privučem pažnju Motivacija „Djeco, jeste li razgovarali s teticom o tome, kakvo je sada godišnje doba?” „Sada je jesen.” „A recite mi i ostala godišnja doba?” „Proljeće, ljeto, jesen, zima.” Jesenska slika-„Što vidite na slici?” „Jesensku šumu.” Ponavljanje, razgovor o jeseni: „Po čemu znamo da je jesen? Što vam padne napamet o jeseni?” „Skraćuju se dani, i produžuju se noći. Lišće dobije raznovrsne boje i opada.” „Kakve je boje lišće?” „Lišće je crveno, narančasto, žuto, smeđe.” „Što će raditi ptice?” „Ptice će se odseliti.” „Zašto će se odseliti?” „Zato jer će biti hladno i neće naći hranu.” „Kamo će se ptice odseliti?”	Za zanimanje potrebno je osigurati sva potrebna sredstva i nesmetanu sredinu Motivacija i zanimljivosti, razgovor o jeseni. Ponavljanje. Nabrajanje Pokažem djeci plodove. Razgovor Razgovor

„U Afriku.” „Kako nazivamo one ptice, koje će se odseliti?” „Zovu se ptice selice.” „Kakvo je vrijeme u jesen?” „Hladnije je.” „Zašto je hladnije?” „Zato jer sunce manje grije.” „Što je karakteristično za jesen?” „Pada kiša.” „Što radimo u vtru?” „Skupljamo plodove i urod.” „Koje plodove i urode znate? Možemo ih podijeliti u dvije velike skupine.” „To je voće i povrće. Glavni dio „Zašto je potrebno jesti puno voća?” „Od voća bit ćemo zdravi.” „Zašto ćemo biti zdravi? Što ima u njima?” „ U njima ima puno vitamina.” „Kakvo jesensko voće poznajete?” Zajedno ćemo ih nabrajati. „Tko će se lijepo javiti, taj će izaći kod ploče i nalijepit će sliku o voću.” –„Jabuka.” „... dođi kod ploče i reci mi što imaš u ruci i što si radio s njom” „To je jedna jabuka, i jednu jabuku sam stavio/ stavila na ploču.” „Kakve je boje jabuka?” „Jabuka je crvene, žute i zelene boje.” „Kakav oblik ima jabuka?”	Manje – više Razvijanje pamćenja Zajedno ćemo nabrajati voće i povrće. Svako voće ću ilustrirati slikom i na kraju pokazat ću pripremljena voća za uzinu Novi pojmovi
---	--

„Jabuka je okrugla.” „Kakav ukus ima jabuka?” „Jabuka je slatka i kiselkasta. „Gdje držimo zimi jabuke?” „U podrumu ili u ostavi.” „Za čega ćemo koristiti jabuke?” „Za kolače” „Koje voće poznajete još?” – „Krušku.” „... dođi kod ploče i reci mi što imaš u ruci i što si radila s njom” „To je jedna kruška, i jednu krušku sam stavio / stavila na ploču.” „Kakvu boju ima kruška?” „Kruška je žuta i smeđa.” „Kakav oblik ima kruška?” „Kruška je okrugla i duguljasta.” „Kakav ukus ima kruška?” „Kruška je slatka. „Gdje držimo zimi krušku?” „U podrumu ili u ostavi.” „Za čega ćemo koristiti kruške?” „Za kolače” „Što ćemo pripremiti od kruške?” „Zimnicu, kompot” „Kako se pravi zimnica?” „Skuhat ćemo voće i stavimo u staklenu bocu.” „Ja ću vam izpričati kako se pravi zimnica. Operemo voće, isjeckamo – izrežemo na komadiće i stavimo u bocu i potom napraviti ćemo sirup od šećerne vode i zalijemo u bocu.” „Kakav je ukus zimnice?” „Zimnica je slatka.”	Slika Novi pojmovi Nova riječi - zimnica Novi pojmovi i slike (za ilustracija) Nova riječ -izrežemo
--	--

„Šljiva je slatka. „Što ćemo pripremiti od šljive?” „Zimnicu i pekmez.” „Kakav ukus je pekmez?” „Pekmez je sladak” „Koje voće poznajete još?” „Dunja.” „... dođi kod ploče i reci mi što imaš u ruci i što si radila snjom” „To je jedna dunja, i jednu dunju sam stavio / stavila na ploču.” „Kakvu boju ima dunja?” „Dunja je žuta ” „Kakav oblik ima dunja?” „Dunja je okrugla.” „Kakva ukus ima dunja?” „Dunja je trpka.” „Što ćemo pripremiti od dunje?” „Zimnicu i pekmez, kompot, sir.” „Kakav ukus ima pekmez?” „Pekmez je sladak” „Koje voće poznajete još?” „Grožđe.” „... dođi kod ploče i reci mi što imaš u ruci i što si radila snjom” „To je grožđe i jedan grozd sam stavio /stavila na ploču.” „Kakvu boju ima grožđe?” „Grožđe je plavo i bijelo.” „Kakav ukus ima grožđe?” „Grožđe je slatko. „Što ćemo pripremiti od grožđa?” „Vino i groždice.”	Slika Nove riječi-dunja nova riječ-trpka Nova riječ: sir Slika
---	---

„To je jedan orah, i jedan sam orah stavio / stavila na ploču.” „Kakvu boju ima orah?” „Orah je smeđe boje ” „Kakav oblik ima orah?” „Orah je okrugli.” „Što ćemo pripremiti od oraha?” „Kolač.” „Koje voće poznajete još?” „Badem.” „... dođi kod ploče i reci mi što imaš u ruci i što si radila snjom” „To je jedan badem, i jedan sam badem stavio / stavila na ploču.” „Kakvu boju ima badem?” „Badem je smeđe boje ” „Kakav oblik ima badem?” „Badem ima ovalni oblik.” „Što ćemo pripremiti od badema?” „Kolač.” Završni dio „Pošto ste bili vrlo vješti, okusit ćemo sve voće.” Zapitkujem kakvog su okusa. „Slatko, kiselo.” Šta treba činiti prije jela? „Oprati!” Izrežem plodove na komade i pojedemo. Pohvala.	Slika Pohvala je jako važna, pozitivno djeluje, ohrabruje dijete, koje će sljedećeg zanimanja biti isto aktivno. Ostali će se truditi za pohvalu odgajateljice, ali zato trebaju dati dobre odgovore, i trebaju paziti na zanimanjima.
---	---

Skica zanimanja, usmjerene djelatnosti

Vrijeme radnje: 16. 10. 2012.

Predmet zanimanja: dječja književnost

Tema zanimanja: „Hvala“ nova pjesmica

Zadaci zanimanja: - obogaćivanje jezičkog blaga

- razvijanje pažnje, pamćenja

- književni doživljaj

Cilj zanimanja: - upoznavanje nove pjesme

- upoznavanje novih riječi

- razvoj koncentracije

- razgovor

- motiviranje

- vježba

Sredstva zanimanja: jesensko voće

Dječja književnost

Tok zanimanja, usmjerene djelatnosti	Analiza
Organizacijski zadaci Pripremit ću sredstva. Djeca u obliku polukruga sjednu na stolice. Motivacija „Djeco, sjeća te se, o čemu smo razgovarali prošlog tjedna?” (Pokazat ću jesensko voće.) „Da, o jesenskim plodovima. Ponovit ćemo, koje je to voće, kakve su im boje, što možemo spremiti od njih. Glavni dio „I danas sam vam donijela jesenske plodove, i naučit ćemo jednu lijepu, hrvatsku pjesmicu. Poslušajte pažljivo, odkazat ću je sama, a poslije ćemo zajedno pokušati.	Jesensko voće Važni dio zanimanja je motivacija, s time obraćamo pažnju ka temi. Ponavljanje Djeca se javljaju rukom, ako znaju odgovor. Uvježbavanje hrvatskih izraza, naziva voća i boja. Razgovor Upoznavanje nove pjesmice. Upoznavanje novih riječi. Razvoj koncentracije. Djeca me pažljivo slušaju.

Hvala Evo, draga dječice, voća svakojaka: grožđa bijela, grožđa crna, jabuka, krušaka. Ove lijepe darove, jesen nam je dala, draga naša jeseni, velika ti hvala! Dogovor sadržaja pjesmice, i nepoznatih riječi, objašnjenje njihovog značenja. Završni dio „Bili ste vrlo vješti, zadovoljna sam. Tko želi, može jesti voće.” „Donela sam vam lišće za tiskanje. Tko se želi igrati s time neka ostane ovdje, ostali se mogu igrati s drugim igračkama u tišini.” Pohvala	Glasno, jasno, čutljivo počnem tekst da sva djeca dobro čuju riječi, i da pravilno zapamte tekst. Zajedno s djecom više puta ponavljamo pjesmicu. Razgovor Pohvala je jako važna, motivira dijete koje će sljedećeg zanimanja biti isto aktivno. Ostali će se truditi za pohvalu odgaljatejice, ali zato trebaju dati dobre odgovore, i trebaju paziti na zanimanju.
---	--

Analiza

Analiza	Tekst (naglasak)	Dikcija
	Hvala	
<u>Uvod:</u> Ukazuje na raznovrsno voće	<u>Evo</u> , draga dječice, <u>voća svakojaka</u> :	Ukazuje se EVO i daje riječ o voću.
<u>Razrada:</u> nabrojanjem ističe jesensko voće.	<u>grožđa</u> bijela, <u>grožđa</u> crna, <u>jabuka</u> , <u>krušaka</u> .	Kakvom voću? – O grožđu, jabukama i kruškama.
<u>Rasplet:</u> Ukazuje da ovo voće imamo zahvaljujući jeseni.	<u>Ove</u> lijepe <u>darove</u> , <u>jesen</u> nam je <u>dala</u> , <u>draga</u> naša <u>jeseni</u> ,	U raspletu ističe, da ove darove jesen daje.
<u>Završetak:</u> Zahvaljuje se jeseni za ove darove.	<u>velika</u> ti <u>hvala</u> !	A u završetku zahvaljuje sve to jeseni.

V. Összegzés

Dolgozatunk a horvát nemzetiségi nyelv óvodai közvetítéséhez kapcsolódik, a téma rövid elméleti háttérének és a gyakorlati megvalósítás lehetőségeinek bemutatására tettünk kísérletet. A kétnyelvűség és a nemzetiségi oktatás közel áll hozzánk, mivel nemzetiségi környezetben nőttünk fel és horvát nemzetiségi szakos óvodapedagógus hallgatók vagyunk. Az otthoni tapasztalataink mellett segített, hogy gyakorlatunk során testközelből élhettük át a horvát nyelv kisgyermek kori átadásának szépségeit. Ezáltal kutatómunkánk mellett főként személyes tapasztalatainkból és ötleteinkből építkeztünk. Dolgozatunkban fellelhető néhány foglalkozástervezet is, melyeket sikeresen meg is valósítottunk gyakorlatunk során, így merjük ajánlani segédeszközként hallgatótársainknak. A tervezeteket, a foglalkozáshoz szükséges eszközöket, a projekttervet, az ötletbörzét és a kétnyelvű irodalmi és zenei gyűjtemény saját ötleteink és gyűjtőmunkánk eredménye. Számunkra nagyon hasznos volt ez a dolgozat, mert a jövőbeni munkánk során fel tudjuk használni minden részét. Ezen kívül gyakorlottabbak lettünk a tervező munkában és a projekttervek készítésében. Sajnos ma Magyarországon nincs olyan speciálisan horvát nemzetiségi óvodásoknak, és óvodapedagógusoknak szóló tematikus vers- és mesegyűjtemény, módszertani segédkönyv, amely mondókákat, verseket és énekeket tartalmazna, mint például a magyar nyelvű Cini-cini muzsika vagy más könyvek, amelyet az óvodapedagógus hallgatók és óvodapedagógusok vagy akár nemzetiségi családok is jól tudnának használni a óvodai és családi nyelvtanulás során. A hiánypótlás enyhítésére is szolgál ez a munka, mivel megpróbáltunk tematikus módon irodalmi és zenei gyűjteményt készíteni, melyet nemcsak horvát anyanyelvűek használhatnak, hanem azok is, akik idegen nyelvként tanulják a horvát nyelvet. Dolgozatunkat két nyelvet érint, így bizonyos részeit mindkét nyelven elkészítettük, szem előtt tartva, mire is lehet szükség egy kéttannyelvű óvodában. A jövőben mindenképp szeretnénk továbbfejleszteni a meglévő munkánkat. A már meglévő ősz témakör mellé szeretnénk ugyanilyen sémára kidolgozni a többi évszakot is a hozzájuk tartozó „Jeles napok” témakörrel együtt. Így komplex, sokoldalúan használható segédanyag készülhetne, amely hasznos lehet az óvodapedagógusok és szülők számára is.

VI. FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

1. Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
2. A hercegszántói Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon Óvoda helyi programja
3. Navracsics Judit: A kétnyelvű gyermek (Corvina Kiadó, Budapest, 1999.)
4. Navracsics Judit: A kétnyelvű mentális lexikon (Balassi Kiadó, Budapest, 2007.)
5. 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
6. Körmöci Katalin: Projekt módszer az óvodában (Nemzeti Tankönyvkiadó)
7. Eva Filaković: Daj, sunce, ruku (CIRE PRINT Kft., Budapest, 1988.)
8. Štefica Đuričić: Pjevančica (Gradsko poglavarstvo Grada Osijeka i Matica hrvatska: Ogranak Osijek, 1988.)
9. Rijeci hrvatska – Slikovnica za učenje hrvatskoga jezika (Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1999.)
10. Hadrovics László – Nyomárkay István: Magyar – Horvát Kisszótár (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.)
11. Hadrovics László – Nyomárkay István: Horvát – Magyar Kisszótár (Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006.)
12. Gönczö Ferencné: Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés (Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft., Debrecen, 2008.)
13. Cini- cini muzsika (Móra Könyvkiadó, Budapest, 2012.)
14. Egyedem – begyedem tengertánc (Társ Kiadó, Sepsiszentgyörgy, 2006.)
15. Füzesi Zsuzsa: Mondókás könyv (Pannon Könyvkiadó, Budapest, 1992.)
16. Kiss Jenő: Társadalom és nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995, 2002.
17. Kanizsai Mária: Mura menti horvátok a 2001. évi népszámlálási adatok tükrében. Megjelent: Dr. PhD. Gulyás László (szerk.): Régiók a Kárpát-medencén innen és túl, Baja, 2007,
18. Sisák Gábor (szerk.): Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a 20. század végén. Osiris MTA Kisebbségkutató Műhely, 2001.
19. Bartha Csilla: A kétnyelvűség alapkérdései. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt, Bp, 1999. .
20. Barić, Ernest: Rode, a jezik?! Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh, 2006.

21. http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_kisebbsegek/2008/Kiteljesedo_kulturalis_autonomia_2003_2006/pages/039_hercegszantoi_horvat.htm
22. <http://www.ksh.hu/>
23. <http://www.nepszamlalas2001.hu/hun/kotetek/04/tabhun/tab113/load13000.html>
24. <http://www.pjesmicezadjecu.com/>

VII. MELLÉKLETEK

1. sz. 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól, V. FEJEZET: *A nemzetiségek oktatási, kulturális és média jogai* - A nemzetiségek oktatási önigazgatása

22. § (1) E törvény értelmében nemzetiségek által használt nyelvnek számít a bolgár, a görög, a horvát, a lengyel, a német, az örmény, a roma/cigány (romani, illetve beás), (a továbbiakban együtt: roma), a román, a ruszin, a szerb, a szlovák, a szlovén és az ukrán nyelv, továbbá a roma és az örmény nemzetiség esetében a magyar nyelv is.

(2) Az állam a magyarországi nemzetiségek anyanyelvét közösség-összetartó tényezőként ismeri el. Az állam tekintet nélkül arra, hogy a köznevelési intézménynek ki a fenntartója, támogatja a nemzetiségek által használt nyelv alkalmazását a nemzetiségi köznevelésben. A nemzetiségi köznevelés többletköltségét - jogszabályban meghatározott módon - az állam viseli.

(3) A nemzetiséghez tartozó gyermek - a szülője vagy gyámja (a továbbiakban együtt: szülő) döntésétől függően - anyanyelvű, nemzetiségi két tanítási nyelvű, nemzetiségi nyelvoktató vagy roma nemzetiségi köznevelésben vehet részt. A roma nemzetiségi nevelés, nevelés-oktatás folyhat kizárólag magyar nyelven, de a szülők igényei alapján az intézményfenntartó köteles biztosítani a roma nyelv (romani, illetve beás) oktatását is. A 14. életévét betöltött, nem cselekvőképtelen gyermek esetében a szülő e választási jogát gyermekével közösen gyakorolja, a köznevelési intézménybe történő beiratkozáskor.

(4)-(5)²

23. § (

(2) A nemzetiségi óvodai nevelésben, iskolai nevelésben-oktatásban biztosítani kell a népismeret tárgykörébe tartozó ismeretanyag elsajátítását, így különösen a nemzetiség és az anyaország történelmének, irodalmának, földrajzának, kulturális értékeinek és hagyományainak, a nemzetiségi jogok és intézményrendszerének megismerését.

(3) A nemzetiségi óvodai nevelésre és nemzetiségi iskolai nevelésre-oktatásra irányuló igények felmérésében és megszervezésében a törvény által e feladatok ellátására kötelezett szervek és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködnek.

(4) A nemzetiségi anyanyelvű és anyanyelvi közneveléshez az anyanyelvű pedagógusok képzésének, továbbképzésének biztosítása állami feladat. E feladat keretében az állam támogatja a nemzetiségek anya-, illetve nyelvországából érkező oktatók magyarországi vendégtanári alkalmazását is.

2.sz. Az 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelet a Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a Nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról -1. számú melléklet a 32/1997. (XI. 5.) MKM rendelethez -Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve

Bevezető

A kisebbségi óvodai nevelés hazánk egységes nevelési-oktatási rendszerének része, amely a 137/1996. (VIII. 28.) Korm. rendelettel kiadott Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve (a továbbiakban: kisebbségi óvodai nevelés irányelve) meghatározza a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka alapelveit.

A kisebbségi óvodai nevelés irányelve megfogalmazza a kisebbségi óvodai nevelés célját és feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, a kisebbségi óvodai nevelés formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

A kisebbségi óvodai nevelés célja és feladata

1. A kisebbségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

2. A kisebbségi nevelés célja és feladata, hogy

- biztosítson anyanyelvi környezetet a gyermekek számára;
- ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
- készítse fel a gyermeket a kisebbségi nyelviskolai tanulására;
- segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.

3. A kisebbségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett – figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét – minél teljesebbé váljon a kisebbség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást.

4. A kisebbségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi szituációk függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti- és napirendjét.

A kisebbségi óvodai nevelés megszervezése

1. A kisebbségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
2. A kisebbségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a kisebbség nyelvét, ismernie kell a kisebbség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkincs továbbörökítése.
3. A kisebbségi óvodai nevelést folytató óvodában jellemzően a kisebbség nyelvén kell szervezni a gyermekek óvodai életét. Törekedni kell arra, hogy a gyermekek gondozásában résztvevő felnőttek is ismerjék és használják a kisebbség nyelvét (tájnyelvét).
4. A kisebbségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a kisebbségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
5. A kisebbségi óvodai nevelést folytató óvodának a kisebbségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
6. Az óvoda környezete tükrözze a kisebbség kultúráját, a kisebbség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

A kisebbségi óvodai nevelés formái

A kisebbségi óvoda a tevékenységi formákat az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerint alakítja ki, a tartalmakhoz felhasználja a kisebbségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Az óvodai nevelés terjedjen ki a kisebbségi hagyományok, szokások továbbörökítésére és a kisebbségi identitás megalapozására és fejlesztésére.

Anyanyelvű (kisebbségi nyelvű) óvoda

Az anyanyelvű óvoda az óvodai élet egészét a kisebbség nyelvén szervezi meg. Az óvodai élet tevékenységiformáiban az anyanyelv (a kisebbség nyelve) használata érvényesül. A kisebbség nyelvén nevelő óvoda adjon lehetőséget arra, hogy a gyermekek a magyar nyelvvel, a magyar irodalmi és zenei kultúra értékeivel is megismerkedjenek.

Kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda

A kisebbségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda mindkét nyelv (a kisebbség nyelve és a magyar nyelv) fejlesztését szolgálja. Az óvodai élettevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a nevelési programban az óvodai élet kezdetén a gyermekcsoport nyelvismerete határozza meg. A hangsúly a kisebbségi nyelv fejlesztésére helyeződik.

3. sz. Horvát szószedet az ősztémakörhöz nagy és középső csoport számára

Évszakok: Godišnja doba

Tavaszi: Proljeće

Nyári: Ljeto

Őszi: Jesen

Téli: Zima

Hónapok: Mjeseci

Január: Siječanj

Február: Veljača

Március: Ožujak

Április: Travanj

Május: Svibanj

Június: Lipanj

Július: Srpanj

Augusztus: Kolovoz

Szeptember: Rujan

Október: Listopad

November: Studeni

December: Prosinac

Az ősztémakör színei: Boje jeseni

szín: boje

barna: smeđ, smeđa, smeđe

narancssárga: narančast, narančasta, narančasto

piros: crven, crvena, crveno

sárga: žut, žuta, žuto

zöld: zelen, zelena, zeleno

Őszi időjárás jellemzői: svojstva jesenskog vremena

időjárás: vrijeme

eső: kiša

Esik az eső.: Pada kiša.

szél: vjetar

Fúj a szél.: Puše vjetar.

Kevesebbet süt a Nap: Manje grije Sunce.

Rövidülnek a nappalok és hosszabbodnak az éjszakák: Dani postaju kraći a noći su sve duže

Őszi munkálatok és eszközök: jesenski radovi i sredstva (alati)

aratni: žeti

ásó: ašov, lopata

ásni: kopati

betakarítás: žetva, berba

eke: plug

gereblye: grablje

gereblyézni: grabljati

kapa: motika

kapálni: kopati, okopavati

kombájn: kombajn

metszeni: rezati, obrezavati, sjeći

öntözni: polijevati, zalijevati

préselni: cijediti, gnječiti

szántani: orati

szántóföld: oranica

szedni: kupiti, brati

szüret: berba

traktor: traktor

vetni: sijati

Gyümölcsökkel kapcsolatos szavak: Riječi u vezi voća

Gyümölcs: voće

Gyümölcsárus: voćar

Gyümölcsfa: voćka

Gyümölcshéj: kora voća

Gyümölcslé: voćni sok

Gyümölcsmag: koštica, jezgra

Gyümölcös (mn): sa voćem

Gyümölcsöskert: voćnjak

Gyümölcstermés: voćni plod

Gyümölcstermesztés: voćarstvo

Őszi gyümölcsök: jesensko voće

Alma: jabuka, jabuke

Birsalma: dunja, dunje,

Dió: orah, orasi

Körte: kruška, kruške

Mandula: badem, bademi

Mogyoró: lješnjak, lješnjaci

Őszibarack: breskva, breskve

Szilva: šljiva, šljive

Szőlő: grožđe

Mi készül a gyümölcsökből? Što se pravi od voća? Od voća se pravi:

aszalt gyümölcs: suho voće

befőtt: zimnica

bor: vino

kompót: kompot

lekvár: pekmez

leves: juha od voća

mazsola: grožđice

pálinka: rakija

saláta: salata od voća

Milyen a gyümölcs? Kakvo je voće? Voće je:

Érett: zrelo

Éretlen: nezrelo, zeleno

Fonnyadt: uvelo

Főtt: kuhano

Friss: svježe

Kemény: tvrdo

Nyers: sirovo, prijesno

Párolt: dinstano

Puha: meko

Rothadt: trulo, gnjilo, pokvareno

Milyen ízű a gyümölcs? Kakav ukus ima voće?

Voće je: slatko, kiselo, trpko.

Íz: ukus

Édes: sladak, slatka, slatko

Fanyar: trpak, trpko

Savanyú: kiseo, kisela, kiselo

Milyen formájú a gyümölcs? Kakvog je oblika voće?

Voće je: duguljasto, okruglo, ovalno

Forma: oblik

Hosszúkás: duguljast, duguljasta, duguljasto

Kerek: okrugao, okrugla, okruglo

Ovális: ovalan, ovalna, ovalno

Milyen színűek a gyümölcsök? Kakvu bolju ima voće? Kakve je boje voće?

Barna: smeđi, smeđa, smeđe

Fehér: bijel, bijela, bijelo

Kék: plav, plava, plavo

Narancssárga: narančast, narančasta, narančasto

Piros: crven, crvena, crveno

Sárga: žut, žuta, žuto

Zöld: zelen, zelena, zeleno

Egyéb gyümölcsökkel kapcsolatos kifejezések: Izrazi o voću

Apró: sitan, sitna, sitno, majušan, majušna, majušno

Csonthéjas: koštunica

Daráló: mlinac

Drága: skup, skupa, skupo

Friss: svijež, svježa, svježe

Hordó: bačva, bure

Kevés: malo
Kicsi: mali, sitan, krupan
Könnyű: lagan, lagana, lagano
Kosár: koš
Mérleg: vaga
Nagy: velik, velika, veliko
Nehéz: težak, teška, teško
Olcsó: jeftin, jeftina, jeftino
Prés: presa
Puttony: bremenica, putunja
Sok: mnogo
Üveg: boca
Vitamin: vitamin
Zamatos: sočan – sočna, ukusna – ukusan

Cselekvések: djelatnosti

adni: davati
aprítani: cjepkati
aszalni: sušiti
csomagolni: zamotati
darabolni: drobiti
darálni: žrvnjati, samljeti
eszik: jesti
fagyasztani: leđiti
forralni: zakuhati
főzni: kuhati
hámozni: ljuštiti, guliti
harapni: gristi
inni: piti
ízlelni: kušati
kirántani: napržiti
megmosni: oprati
mérni: mjeriti
párolni: dinsati

sütni: pržiti, peći
szárítani: sušiti
szeletelni: sjeći na kriške-komade
törölni: obrisati

Őszi zöldségek: jesensko povrće

zöldség: povrće
zöldségárus: prodavac
zöldségféle: zelenje
brokkoli: brokula
burgonya: krumpir
cékla: cikla
fekete retek: crna rotkva
fűszerpaprika: ljuta paprika
káposzta: kupus
kelkáposzta: kelj
kelbimbó: prokula
karalábé: korabica
karfiol: karfiol
padlizsán: patlidžan
petrezselyem: peršin
póréhagyma: poriluk
sütőtök: bundeva

Mi készül a zöldségekből? Što se pravi od povrća? Od povrća se pravi:

főzelék: varivo
leves: juha od povrća
saláta: salata od povrća

Milyen a zöldség? Kakvo je povrće?

Povrće je: zrelo, nezrelo, zeleno, uvelo, kuhano, svjeze, sirovo, prijesno, dinstano, meko, trulo, gnjilo, pokvareno, trdo,
Érett: zrelo, zrela. zrelo
Éretlen: nezrelo, nezrela, nezrelo, zelen

Fonnyadt: uveo, uvela
Főtt: kuhani, kihana, kuhano
Friss: svjež, svježa, svježe
Nyers: sirov, prijesan, prijesna
Párolt: dinstan, dinstana, dinstano,
Puha: mek, meka, meko
Rothadt: truo – trula, gnjio – gnjila, pokvaren

Milyen ízű a zöldség? Kakav ukus ima povrće?

Íz: ukus
Édes: sladak, slatka, slatko
Erős: ljut, ljuta, ljuto
Fanyar: trpak, trpka, trpko
Keserű: gorak, gorka, gorko
Savanyú: kiseo, kisela, kiselo

Milyen formájú a zöldség? Kakvog oblika je povrće?

Forma: oblik
Hosszúkás: duguljast - duguljasta
Kerek: okrugao – okrugla, okruglo
Ovális: ovalan – ovalna, ovalno

Milyen színűek a zöldségek? Kakvu boju ima povrće?

Barna: smeđi, smeđa, smeđe
Fehér: bijel, bijela, bijelo
Fekete: crn, crna, crno
Kék: plav, plava, plavo
Lila: ljubičast, ljubičasta, ljubičasto
Narancssárga: narančast, narančasta, narančasto
Piros: crven, crvena, crveno
Sárga: žut, žuta, žuto
Zöld: zelen, zelena, zeleno

Egyéb zöldségekkel kapcsolatos kifejezések: Izrazi o povrću

Apró: sitan – sitna, majušan - majušna

Daráló: mlinac

Drága: skup, skupa, skupo

Fagyasztó: ledenica

Friss: svijež

Hordó: bačva, bure

Kevés: malo

Kicsi: mali, mala, malo

Könnyű: lagan, lagana, lagano

Kosár: koš

Láda: ladica

Mérleg: vaga

Nagy: velik, velika, veliko

Nehéz: težak, teška, teško

Olcsó: jeftin, jeftina, jeftino

Sok: mnogo, puno

Üveg: boca

Verem: jama, rupa

Vitamin: vitamin

Zamatos: sočan – sočna, ukusna – ukusan

Zsák: vreća

Őszi ruházat: jesensko odijelo

blúz: bluza

cipő: cipele

harisnya: hulahopke

ing: košulja

kabát: kaput

nadrág: hlače

pulóver: džemper

szoknya: suknja

trikó: triko

zokni: čarape

Milyen lehet a ruha?

meleg: topao, topla, toplo

vastag: debeo, debela, debelo

vízálló: vododržljiv, nepromočan - nepromočna

Milyen lehet a ruha mintázata?

egyszínű: jednobojan - jednobojna

csíkos: prugast

kockás: kockast

pettyes: točkast

tarka: šaren

Kiegészítők:

esernyő: kišobran

esőkabát: kišna kabanica

fülbevaló: naušnica

gyűrű: prsten

karkötő: narukvica

nyaklánc: ogrlica

táska: torba

Természetbeni változások: promjene u prirodi

Elsárgulnak a levelek.: pozuti lisce

Lehullanak a levelek.: Opada lišće.

Elköltöztek a madarak.: Ptice su se odselile.

költözőmadarak: ptice selice

4. Ötletbörze (további foglalkoztatási lehetőségeket kínálunk különböző tevékenységterületekre lebontva, saját ötleteink és tapasztalataink alapján)

Vizuális nevelés

- Fára krumplinyomóval gyümölcs, levél nyomása (fa: barna téglalap ragasztva, ágak: színessel meghúzva)
- Szőlő készítése krepp papírból gömbölyítéssel alapra
- Dió-, mogyorótörés, dióhajó készítése, kiséger (farka fonalból), teknősbéka, pólyás baba készítése dióhéjból
- Baba készítése kukoricacsutkákból és csuhéból
- Barkácsolás gesztenyéből, dísztökből
- Préselt falevelekből állatok ragasztással
- Szőlőfürt készítése korongból és szőlőlevélből
- Gyümölcsök formázása gyurmából, só – liszt gyurmából, kicsiknek főleg a technika bemutatása (sodrás, gömbölyítés, lapítás, nyújtás)
- Tökmagból és apró magvakból kép készítése
- Festés szabadon az őszi színekkel, kicsiknek ismerkedés az ecsethasználattal
- Tenyér, csukló festése barnára – fa, ujjfestéssel levelek, alma
- Levéllenymat készítése
- Festett fára, kosárba száraz levél ragasztása
- Nyomdázás félbevágott dióval, almával, körtével
- Zsírkrétával falevél satírozása
- Ujjbeggyel szőlőszemek festése
- Ujjbeggyel esőcseppek festése
- Papír befőttes üvegekre almával nyomdáztunk
- Papíron süni tüskéinek megrajzolása, köré színes levelek nyomása, festése
- Gyümölcs alapra színes papírral ragasztás, tépéssel (szárát, levelét rajzolhatják)
- Papírból készült ruhák színezése, kivágása
- Papír ruhák díszítése
- Babaruha varrása
- Malom társasjáték készítése papírlapból és babszemekből

Matematikai tartalmak

Gyümölcsök, zöldségek, termények, levelek, ruhák segítségével:

- Halmazalkotás, számlálás
- Halmazok képzése, összehasonlítása tulajdonságuk szerint – fogalomalkotás és magyarázat: kisebb - nagyobb, több – kevesebb, hosszabb – rövidebb
- Számfogalom alakítása, fejlesztése
- Téri tájékozódás fejlesztése (alatt, fölött, mellett, előtt, jobbra, balra)
- Geometriai formák felismerése
- Ruhák szétválogatása, csoportosítása

Környezetünk tevékeny megismerése

Beszélgetés az őszi mint évszokról

- Beszélgetés az őszi munkálatokról
- Szőlőszüreten való részvétel
- Alma, körteszüret gyümölcsösben
- Diószüret egy csoporttárs vagy óvodai dolgozó házában
- Kukoricaböngészés szántóföldön
- Őszi kincseinek begyűjtése séta közben
- Kirándulás parkba
- Kirándulás zöldségeskertbe, zöldségek betakarítása
- Kirándulás vásárba
- Vásárlás piacon
- Őszi gyümölcsök feldolgozása (ismerkedés, kóstolás, étel készítése)
- Őszi zöldségek feldolgozása (ismerkedés, kóstolás, saláta készítése)
- Beszélgetés az őszi időjárásról
- Ismerkedés a helyes őszi öltözködési szokásokkal
- Őszi ruhadarabok megnevezése

Egyéb tevékenységek

- Mihály napi jótekonysági vásár rendezése – vásárfia elkészítése a gyermekek segítségével
- Szüreti mulatság szervezése – díszlet és tombolatárgyak elkészítése a gyerekekkel
- Egészségnap – egészséges ételek készítése, sportversenyek szervezése

5. Horvát gyermekirodalmi és zenei gyűjtemény saját gyűjtőmunkánk alapján

5/a BROJALICE

Jež

Boc, boc, iglicama
ne diraj ga ručicama!
Bode, bode jež,
bit će suza, bjež!

Brojalica prstića

(broji se od malog prsta)
Ovaj ide u lov,
ovaj nosi pušku,
ovaj jede krušku,
ovaj kaže: Daj meni!
ovaj kaže: Šipak, šipak, šipak tebi!

Eci, peci, pec

Eci peci pec
Ti si mali zec
A ja mala vjeverica
Eci peci pec

En, ten, tini

En ten tini
sava raka tini
sava raka tika taka
bija baja buf
trif traf truf

Ptičica

Tko to, tko to suska?
Ptičica sa grane,
moli i pjevucka:
“Dajte malo hrane!

Mrvu jednu, dvije, tri!
Dajte meni ci, ci, ci!”

Iš'o medo u šumicu

Iš'o medo u šumicu, izgubio papučicu,
koje li je boje, to mi reci ti.
Ako znadeš brojati, jedan, dva, tri.

Iš'o medo u dućan

Iš'o medo u dućan, nije rek'o dobar dan,
iš medo van, nisi rek'o dobar dan!

5/b PJESMICE O JESENI

Milan Radić: Prvi jesenji dan

Prvi jesenji dane,
sve se više šarene
tvoje bogate grane.
Prvi dane jeseni,
svega su te okitili
zreli kesteni.
Jesenji dane,
svečano otvaraš vrata
velikoj kući
od zlata.

Stjepan Jakševac: Kišobran

Kakav je dan?
pita iz kuta
kišobran.
Sunčan! -
reče mu stan.
- Sunčan i nasmijan!
Ah, ružan dan,
moram u san! -

prošapta sjetno
kišobran.

Kad prođe dan:
- Kakav je dan? -
zapita opet kišobran.
- Tmuran!-
reče mu stan,
- tmuran i turoban! -
O, divno,
bar ću u šetnju,
barem ću van!
- poskoči sretan
kišobran.

Natali Šarić: Jesenja priča

Tiho nam stižu jesenji dani
slažući pozdrav po svakoj grani.
Sada se priče pričaju tiše
da bi se čuli šapati kiše.
Djeca se love po lišću mekom.
Puno tog blaga otječe rijekom.
Svaki, ko mornar, kreće na put,
narančast, crven, zelen il' žut.
A tek kad netko spomene voće...
S jeseni može ga dobit tko hoće.
Trešanja nema, jabuke zato,
uz kruške, grožđe... vrijede ko zlato.
Ljudi i djeca sad vrijedno rade,
staklenke pune, voćem se slade.
Skuplja se ogrjev, uz vatru sjedi...
Jesenja priča sada nam slijedi.

Natali Šarić: Sveta jesen

Listovi se porječkali pred kraj ljetnih dana.
Tko će brže požutjeti? Tko će prije s grana?
Sa kojeg će lista prve poletjeti ptice?
Tko će od njih pozlatiti plodne oranice?
Jedan kaže: „Savijat ću osušene grane.“
Drugi listić: „Ugađat ću vjetru dok ne stane.“
Treći viknu: „Izdržat ću najhladnija jutro!“
Četvrti se otrgnuo na put već od sutra.
Prepirka je tako tekla sve do hladnih dana.
Sve se lišće raspršilo sa pokislih grana.
Neki su čak dočekali i pahulje snijega,
a neki se zaletjeli do najvišeg brijege.
Promijenila zemlja boju... Pticama ni traga...
Na sve strane rastu rijeke i riznice blaga.
Ni prepirke više nema. Poklonit se treba:
Sveta Jesen opet dijeli darove sa neba!

Ismet Bekrić: Dječaci jesen

Svaki dječak je u jesen
žutim bojama zanesen.
Svi crteži,
svi pejzaži,
svi likovi
i svi snovi
prepuni su boje žute,
poput lišća razasute
Svi sastavi, sve pjesmice
i sve lijepe rečenice
imaju baš žuto lice.

Svaki dječak je u jesen
žutim bojama zanesen;

djevojčice tada nose
žute mašne navrh kose.

Nada Sabadi: Kesteni jeseni

Kesteni s jeseni
postanu zaneseni.
Kesteni se u jesen
zaljube
i za nekom malom
kestenkom krenu skokom.
Više ne znaju
što rade,
na zemlju tresnu
kao klade.

Dobriša Cesarić: Jesen

Ona je tu. U tuzi kiše
Po poljanama tiho hoda,
I kuda stiže u vis diže
Usplahirena jata roda.
Polako penje se u brda,
A kuda prođe, njezin put
Od otpalog je lišća žut.
I u dol njime idu krda.
U jezero unese nemir,
I ne vidiš mu više dna,
A medvjed, koga putem sretne,
Odjednom zaželi se sna.
A kada livadma dune
Njen vjetar, uzbune se travke.
U strništima tužno šušti:
To polja slute snijeg i čavke.
Na cesti uveli se list
U čudu digo: gle, ja skačem

A čovjek koji hoda drumom
Zagruo se ogrtačem.

Jesenja idila

Jesen prstima takla
I lišće i trave,
na hrastu blagdan žira
- vjeverice slave...

Sad crvena, smeđa i žuta
Caruju šumom i dolom:
Te boje su jesenskog kaputa
i plodova za našim stolom.

Dok listovi padaju po tlu
i stazice spokojno šušte,
medvjed je već u dubokom snu
i sanja, što drugo: med i kruške.

Ksenija Grozdanić: Jesen na putu

Obukla je jesen kaput
i krenula na dalek put.

Spremila je u svoj u ruksak
jedan mali kišni oblak.

Ponijela je novi kist
da oboji svaki list.

Još u svaki džep sa strane
Pokoji joj kesten stane.

A u svojoj zlatnoj kosi
Miris dunja ona nosi.

Josipa Ključević: Jesen

Jesen nam dolazi,
ljetu prolazi.
Zlaćane krošnje
pokazuju nam jesenje
nošnje.
Lišće šušti pokraj
puta,
crvena jabuka viri iz
kuta.
Vjetar šumori,
potočić žubori.
Grožđe nas u berbu
zove,
jesen nam pokazuje slike
nove.
Pao je kesten,
eto to je jesen.

Hvala

Evo, draga dječice,
voća svakojaka:
grožđa bijela, grožđa crna,
jabuka, krušaka.
Ove lijepe darove,
jesen nam je dala,
draga naša jeseni,
velika ti hvala!

Kestenova družina

Podnevno se zvono čuje,
Vrijeme ručka najavljuje.
Skladno tuče: din-don
Kad zazvoni telefon.

Mene moja baka pita
Dal mi se danas skita?
Brzo jedem ručak svoj
Već me zove ptica poj.
Štetet ćemo baka i ja
Sve dok sunce toplo sja.
Punu torbu jeseni
Nabrat ćemo veseli.
Pa umorni kući stići,
Djeda iz sna hitro dići.
Hajde, djede, trči, skoči,
Igrati se valja poći.
Noću spavaj, sad je dan,
Šteta trošit dan na san
Ide djedo mrmlja nešto,
Novu igru smišlja vješto.
Šilo, nožić, čačkalice
I kestenove polovice
Postadoše vojska prava.
Al vojniku već se spava.
Sprema baka na brzinu
Kestenovu družinu
I još toplu užinu
U torbicu, pa na rame
Nosi me do moje mame.
Klonula je mala glava,
Na bakici svojoj spava.
Sniva lijepo sve se smješka
Sanja već da grade snješka.
Sutra opet sve iznova,
Baka, djed i igra nova...

Ivana Radić: Jesen u vinogradu

Trs do trsa, trs do trsa
Ponosno se širi,
A iz trsa radoznalo
Mnogo boba viri.

Jedna crna k'o kupina,
Druga žuta, treća plava,
Pa rumene, pa crvene,
Mnoštvo malih glava.
Glavice k'o jagodice,
Neke veće, druge manje,
Mirisave, pune slasti
Čekaju na ubiranje.

Jedna zove na užinu
Čvorke crne, brze ptice,
Druga pruža kosovima
Mirisave poslastice.
Sve se nude, sve pozivlju-
Ljudi, djeco, hajte amo,
Ponesite košarice,
U berbu vas pozivamo!

Tiho, tiho, tiše

Tiho, tiho pada list za listom žut,
pokrio je staze, ceste šumski put.
Vjetar grane ljulja nježno ko u snu,
blagi mir je šumu obuzeo svu.

Nestale su ptice daleko na jug,
otišle sa suncem, put je njihov dug.
Pjesme nema više, svuda vlada muk,
samo žuto lišće tužno pada svud.

5/c PJESME (za pjevanje)

S. Jakševac, J. Lulić: ide jesen

Ide jesen, ide ide, ide
Jesen preko šume,
Ide jesen, ide, ide, ide
Čuješ li je tu je, tu je,
Već se posve dobro čuje,
Već se dobro čuje.
Sve je bliže, bliže, bliže,
Sve je bliže, evo stiže,
Kuda prođe, prođe, prođe,
Kuda prođe lišće niže.
Čuješ li je tu je, tu je,
Već se posve dobro čuje,
Već se dobro čuje.

Bundeva

Bundeva, bundeva
okrugla i žuta.
Narasila si, narasila
u polju pokraj puta.

Svjećica malena,
sad u tebi gori,
klobučić na glavi,
strašilo si prvi.

Mali bratce Ivo

Mali bratce Ivo
i mala Marica,
bili su u vrtu
i brali jabuka.
Tresli su, tresli su

puno košaru.
Tresli su, tresli su
puno košaru.

Kišna pjesma

Oblačno je, kišno jutro,
odrasli se tuže, žale,
ali ja se baš veselim
i čizmice moje male.

Kišobran u ruci vrtim,
hvatam lokvu lijevu, desnu,
mama žuri, tatu ljuti,
zar ne čuju kišnu pjesmu?

R: Tipa-tapa, tipa-tap,
pjeva kiša, kap po kap.

Tipa-tapa,
tipa-tapa-tap,
hvatam ritam
šljap, šljap, šljap!

Trava sretno se zeleni
ona kišu rado pije
drveće joj ruke pruža,
dok listiće svoje mije.
Kišobran u ruci vrtim,
hvatam lokvu lijevu, desnu,
mama žuri, tatu ljuti,
zar ne čuju kišnu pjesmu?

R: Tipa-tapa, tipa-tap,
pjeva kiša, kap po kap.

Tipa-tapa,
tipa-tapa-tap,
hvatam ritam
šljap, šljap, šljap! x2

Jesen

Prođe ljeto,
dođe jesen,
sa drveća pada kesten.

Čas na glavu, čas na bok,
pada kesten
tok, tok, tok.

Berem, berem grožđe

Berem, berem grožđe
dok čuvar ne dođe,
a kad čuvar dođe,
prisjest će mi grožđe.

Jesen

Tiho, tiho pada list za listom žut.
Pokrio j staze cete, šumski put.
Vjetar grane ljulja, nježno ko u snu,
Blagi mir je šumu obuzeo svu.

Vjeverica

Vjeverica hitronoga,
repa duga kitnjastoga,
uvijek trči, rijetko drijema,
lješnjake za zimu sprema.

6. Magyar nyelvű foglalkozások során felhasználható irodalmi és zenei anyagok címlistájának tematikus gyűjteménye

6/a ŐSZI MONDÓKÁK

Domb tetején
Erre gyere, ne menj arra
Esik eső, csepereg
Eső, eső csepereg
Ess eső, ess!
Ez a cinek, oly picinke
Hopp, mókuska
Ica, rica, kukorica
Itt csörög, itt pattog
Itt a zápor, eleredt
Itt a köcsög, mi van benne?
Lyukas dió, mogyoró
Répa, retek, mogyoró
Susog, susog a levél
Száras dió, ropogtató
Szeptember, jó ember
Varjú károg

6/b ŐSZI VERSEK

Berencsy Sándor: Október
Bíró András: Medve meg a falevél
Csanádi Imre: Alma
Csanádi Imre: Búcsúzva köszöntő
Csanádi Imre: Levélsöprő
Csanádi Imre: Őszköszöntő
Csanádi Imre: Szüret

Csoóri Sándor: Dióbél bácsi
Dénes György: Diószegi dió
Elek István: Bodri és a falevél
Fésűs Éva: Őszi bújócska
Fésűs Éva: Őszi dúdoló
Fésűs Éva: Sündisznócska
Gazdag Erzsi: Őszi búcsúzás
Hárs László: Levél az erdőből
Jung Károly: Szunnyadó mező
Kányádi Sándor: Elment a nyár
Kányádi Sándor: Eljött a szüret
Kányádi Sándor: Jön az ősz
Kányádi Sándor: Kék kikerics a határ
Kányádi Sándor: Ősz volna még
Kányádi Sándor: Valami készül
Kiss Dénes: Itt az ősz
Kovács Barbara: Levél a szélben
Móra Ferenc: A cinege cipője
Móra Ferenc: Kertem alján
Nemes Nagy Ágnes: Akácfa
Nemes Nagy Ágnes: Hull a bodza
Osvát Erzsébet: Jött őszanyó
Őszi takaró
Sarkadi Sándor: Kár, kár...
Sarkadi Sándor: Édes ősz
Sarkadi Sándor: Gesztenyecsalogató
Sarkadi Sándor: Sündisznócska
Szabó Lőrinc: A szél meg a nap
Szalai Borbála: Makk – emberke
Takáts Gyula: Szüreti vers
Tankó Sirató Károly: Dombon
Tankó Sirató Károly: Szembeszél
Tarbay Ede: Ősz anyó
Tasnádi Varga Éva: Őszi vers

Tordon Ákos: Ősszel
Veres Csilla: Őszi susogó
Weöres Sándor: Galagonya
Weöres Sándor: Jön a kocsi
Weöres Sándor: Szüret után
Zelk Zoltán: Az én kertem
Zelk Zoltán: varjú nóta
Zsadalányi Lajos: Eső esik
Zsadalányi Lajos: Itt az ősz

6/c ŐSZI MESEK

A répa (orosz népmese)
Attachment: A kincset érő krumplics
Bakó Krisztina ford.: Az eltűnt diók!
Benedek Elek: Szőlő szőlő, mosolygó alma, csengő barack
B. Németh Ágnes: A kiscsúcs búcsúja
B. Weber: Vándormadarak
Csukás István: Sün Balázs
Fésűs Éva: Bukfencező mókusc
Janczarski: A játékboltban
Kaszás Károly: A béka őszi birodalma
Kerékgyártó János: Dániel és a mogyorók
Marc Heinrich: Záporeső
Móra Ferenc: Dióbél királykisasszony
Móricz Zsigmond: Iciri-piciri
Móricz Zsigmond: Török és a tehenek
Sebők Éva: Az alma meg a kerti manó
Szutyev: Alma
Szutyev: A gomba alatt
T. Volgina: Miért szállnak el a fecskék?
Zelk Zoltán: Őszi mese

6/d ŐSZI DALOK

A kálói szőlőben
Alma, alma
A tokaji szőlőhegyen
Badacsonyi szőlőhegyen
Debrecenbe kéne menni
De jó a dió
Esik az eső, hajlik a vessző

Én elmentem a vásárba fél pénzzel
Én kis kertet kerteltem
Érik a szőlő
Hej, a sályi piacon
Lipem, lopom a szőlőt
Ősszel esik az eső
Száras dió, ropogtató

6/e KOTTÁK

A kálói szőlőben

A kál - ló - i sző - lő - be, két szál vesz - sző - be,
Szít - ja - fűj - ja, fűj - do - gál - ja, har - mad - na - pos haj - do - gál - ja,
Sú - rú, sú - rú, raff, raff, raff. Sú - rú, sú - rú, raff, raff, raff.

Érik a szőlő

$\text{♩} = 116$

É - rik a sző - lő, haj - lik a vesz - sző, bo - dor a le - ve - le,
 két sze - gény le - gény szán - ta - ni men - ne, de nin - csen ke - nye - re.

De jó a dió!

Csukás István

Kodály Zoltán

$\text{♩} = 84$

"De jó a di - ó!" fűtyül a ri - gó. Vi - dám da - la száll: él - ni, jaj de jó!

Hely, a sályi piacon

Hej, a sá - lyi pi - a - con, pi - a - con,
 Al - mát á - rul egy asz - szony, egy asz - szony.
 Jaj, de ál - dott egy asz - szony, egy asz - szony,
 Ha - tot ad egy ga - ra - son, ga - ra - son.

Lipem, lopom a szőlőt

Li - pem, lo - pom a sző - lőt. El - a - ludt az ő - reg csősz.
 Fur - kós - bot a ke - zé - be, vas - ka - lap a fe - jé - be.

6/f ZENEHALLGATÁSI ANYAG

Gryllus Vilmos: Alma

Gryllus Vilmos: A mi diófánk

Gryllus Vilmos: Gyümölcs piac

Gryllus Vilmos: Hallgatag erdő

Gryllus Vilmos: Harkály kopogat

Gryllus Vilmos: Lassan jár a csigabiga

Gryllus Vilmos: Őszi falevél

Gryllus Vilmos: Ősszel zümmög

Hónapsoroló. A kálói szőlőben

Hónapsoroló: Badacsonyi szőlőhegyen

Hónapsoroló: Ettem szőlőt

Hónapsoroló: Körtéfa

Hónapsoroló: Lipem, lopom a szőlőt

Mese Ovi: Mókuska

Mese Ovi: Mókus, mókus mit csinálsz?

Óvodások aranyalbuma: De jó a dió

Óvodások aranyalbuma: Én elmentem a vásárba fél pénzzel

Palinta Társulat: Édes ősz

7. Hasznos horvát nyelvű, internetes linkek gyűjteménye, melyek segítségével könnyen tudjuk frissíteni a már meglévő ötleteink tárházát

<http://www.djecikutak.org/>

<http://www.liloland.net/>

<http://www.filecrop.com/65978301/index.html>

<http://odgoj.com/dsgn/>

<http://www.pjesmicezabebe.com/>

<http://www.pjesmicezadjecu.com>

<http://www.zagrebacki-malisani.hr/>

8. Képek gyűjteménye a dolgozatban szereplő nevezetességekről, pillanatképek az óvodai életből

8/a A hercegszántói baptista gyülekezet temploma

8/b A hercegszántói görögkeleti (ortodox) templom

8/c A hercegszántói római katolikus templom

8/d Vodica – Máriakert kegyhely

8/e Karapancsai Vadászkastély

8/f Lenyomat készítése, óvodai foglalkozás során

8/g Őszi gyümölcsök készítése só – liszt gyúrmából óvodai foglalkozás során

8/h Pillanatkép a gyermekek szabadon választott játéktevékenysége során

8/i A Csillagszemű juhász című mese bábozásához szükséges eszközök

8/j Eszközhasználat megvalósítása az őszi gyümölcsök foglalkozáshoz

9. Magyar nyelvű Előkészületi vázlatok „Környezetünk tevékeny megismerése” foglalkozás megtartásához Középső csoport számára

A tevékenység ideje: 2012.10.09.

Csoport: Középső csoport

A tevékenység fajtája: környezetismeret

A tevékenység anyaga: Őszi gyümölcsök

Típusa: új ismereteket közlő

Előzmény: évszakok felsorolása, „ősz” évszak kiemelése

Felhasznált eszközök: alma, körte, szilva, szőlő, dió

A foglalkozás feladata:

1. oktatási: - gyümölcsök jellegzetességeinek megfigyelése, és az ezzel járó munkák megbeszélése
2. képzési: - emlékezet, gondolkodás, megfigyelőképesség fejlesztése
 - fogalomismeret bővítése, beszédkésztség fejlesztése
3. nevelési: - ismeretek gyarapítása
 - helyes magatartási szokások kialakítása
 - türelemre nevelés

A foglalkozás módszerei: - motiváció

- beszélgetés
- bemutatás
- gyakorlás
- ellenőrzés
- értékelés, dicséret

Foglalkozás menete (Mit, hogyan?)	Foglalkozás elemzése (Miért?)
I. Előkészítő rész <u>Szervezés</u> A foglalkozáshoz biztosítom a megfelelő helyet. Egy tálba előkészítem a gyümölcsöket, letakarom konyharuhával, és az asztalra helyezem. (alma, körte, szőlő, szilva, dió) Félkört alkotva leültetem a gyerekeket, ügyelve arra, hogy lássanak, és hogy én is jól lássam őket. <u>Motiváció</u> „Gyerekek, beszéltetek-e már arról a „tetica”-val, hogy milyen évszak van most?” „Igen, ősz van.” „Milyen változásokkal jár az ősz?” Fáztatok-e reggel, óvodába jövet? Megbeszéljük, hogy ilyenkor az időjárás megváltozik, hűvösebbek a napok, sokat esik az eső, hullanak a levelek, színük megváltozik (sárga, piros, barna lesz), segítségképpen a kinézünk az ablakon és falon lévő őszi képen is megmutatom nekik. „Megtudjátok-e nekem mondani, hogy mi az a piros ott a képen, a fa ágán?” „Igen, jól látjátok, az egy alma. „ Mit gondoltok, miért éppen ezen a fán van, és nem a többi fán?(tavasz, nyár, tél képekre mutatok) Melyik képen milyen évszak látható? Azért, mert az alma őszi gyümölcs. „Milyen őszi gyümölcsök vannak még az almán kívül?	Megfelelő hely biztosítása. Eszközök előkészítése. A letakart kosár felkelti a gyerekek kíváncsiságát, körém gyűlnek, félkörbe ülünk. Nyugodt légkör megteremtése. Beszélgetés kezdeményezése, korábbi ismeretek és élmények, tapasztalatok felidézésével. Szemléltetés, korábbi ismeretek felidézése, gondolkodtató kérdésekkel. Megerősítés, a válasz ismétlésével. Rávezető kérdés Előveszem az eszközöket.

Ha maguktól nem tudják, akkor az előveszem a letakart kosarat, egyenként kiveszünk egy gyümölcsöt és együtt mondjuk a nevét, ha tudják maguktól is, akkor csak a felsorolás után mutatom meg.	Minden gyümölcsöt más gyerek vesz elő, először megtapogatja a kosárban és ki kell találnia, mi lehet az. Taktilis érzékelés fejlesztése
II. Fő rész „Nézzétek csak, mit hoztam nektek... őszi gyümölcsöket. Most közösen fogjuk elmondani, melyik gyümölcsnek mi a neve, milyen a színe, és mit készítenek belőle.” Gyümölcsök alapos megfigyelése, megismerése, majd gyümölcsszűretről beszélgetés, képek bemutatásával. Ha nem tudják felsorolni, miből mit készítenek, segíték nekik (almából kompót, ...stb.)	Feladat meghatározása. Beszélgetés. Rávezetés kérdésekkel, magyarázattal, képpel Dicséréssel a kevésbé bátor gyerekeket is ösztönzőm a szereplésre.
III. Befejező rész <u>Visszavezetés</u> Gyümölcsök szeletelése és elfogyasztása. „Mivel ma nagyon ügyesek voltatok, mindannyian kaptok tőlem egy-egy szelet gyümölcsöt.” Szeletelés közben beszélgetés: „Miért olyan fontos, hogy együnk gyümölcsöt?” „A gyümölcs egészséges, vitaminokat tartalmaz.” „A gyümölcsöt evés előtt mindig megmossuk.” „Mindennap szoktatok enni? Ezek közül melyiket szeretitek a legjobban?” „Milyen az alma, a körte a szőlő íze?” III. Visszavezetésként differenciált lehetőségeket kínállok:	Higiénés szokások kialakítása Beszélgetés, közben gyümölcsök szeletelése, elfogyasztása. Ízérezékelés fejlesztése, tudatosítása

1. „Hoztam gyümölcsös színezőket, aki szeretne színezni, maradjon itt.”	Kikészítem a színezőket.
2. Babakonyhai játék, gyümölcsuszsonna készítés, terítés.	Segítem a játék elindítását.
3. Szerepjáték: szüretelés, almaszedés	

9/b Nagycsoport számára

Évfolyam, tagozat: II. évfolyam, nappali tagozat

A tevékenység ideje: 2012.10. 09.

Foglalkozás helye: Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Hercegszántó

Csoport: Nagycsoport

A tevékenység fajtája: Környezetismeret

A tevékenység témája, anyaga: Az őszi gyümölcsök, jellemzői.

Típusa: ismétlésre épülő, új ismereteket közlő,

Fejlesztés, célok:

- Ismeretek bővítése: új kifejezésekkel való ismerkedés a gyümölcsök ízével és az ősszel kapcsolatban
- Vizuális fejlesztés: szín és formaérzékelés
- Emlékezet, gondolkodás, megfigyelőképesség fejlesztése
- Verbális fejlesztés: szókincs bővítés, beszédértés fejlesztése, önálló gondolatok és válaszok megfogalmazása saját szavakkal, egész mondatokban történő válaszadásra ösztönzés
- Értelmi fejlesztés: beszélgetés tevékenykedtetés során

Nevelési feladatok:

- Helyes magatartási szokások kialakítása
- Figyelemösszpontosításra nevelés
- Türelemre való nevelés

- Önálló életre való nevelés
- Egészes (környezettudatos) életre való nevelés

Felhasznált eszközök:

- a foglalkozás előtti motivációhoz szükséges őszi képek és applikációs tábla
- „szemléltető eszközként” szolgáló őszi gyümölcsök
- kartonbók készített éléskamra és a hozzá tartozó papír gyümölcsök, befőttek, lekvárok
- tálca, kés – a gyümölcsök kóstolásához

Foglalkozás módszerei:

- motiváció
- beszélgetés
- ismételtes – gyakorlás
- bemutatás
- saját úton történő tapasztalás
- dicséret

Előzmény: séta a faluban (kiskertek, gyümölcsfák megfigyelése a séta során)

Foglalkozás menete (Mit, hogyan?)	Foglalkozás elemzése (Miért?)
I. Előkészítő rész <u>Szervezés</u> - szellőztetek, ha szükséges lámpát is kapcsolok, a megfelelő fényviszonyok érdekében - eszközök előkészítése, teremrendezés: foglalkozáshoz biztosítom a megfelelő helyet, előkészítem az eszközöket (kikészítem az applikációs táblát, előkészítem a képeket, felszeletelem a gyümölcsöket és tálcára sorakoztatom őket, elkészítem a lekváros kenyér falatkákat és letakarom őket.) - gyermekcsoport szervezése: úgy ültetem le	Optimális feltételek megteremtése a foglalkozás megfelelő levezetéséhez (levegő, megfelelő fényviszonyok).

a gyermekeket az asztalokhoz, hogy mindenki jól lásson, az ültetésnél ügyelek arra, hogy akik esetleg beszélgetnének, már az elején külön ültetem őket, hogy ne vonják el egymás figyelmét. <u>Motiváció</u> -„Gyerekek, szerintetek milyen évszak van most?” „Ősz.” -„El tudnátok sorolni nekem az összes évszakot?” „Igen! Tavasz, nyár, ősz, tél.” Őszi kép – „Meg tudjátok mondani, hogy mit láttok a képen?” „Igen, őszi erdőt!” Ismétlésként beszélgetés az ősziről: -„Honnan tudjuk, hogy ősz van? Mi jut eszetekbe az ősziről?” Mi történik a fákkal ősszel?” „Színesek lesznek a fák levelei és lehullanak!” -„Milyen színűek lesznek a falevelek?” „Citromsárga, narancssárga, piros, barna.” -„Hogy nevezzük a fa alatt lehullott levélréteget?” „Avar.” -„Mit csinálnak a madarak?” „Elköltöznek.” -„Miért költöznek el?” „Mert hideg lesz, és nem találnak eledelt” -„Hová költöznek el?” „Afrikába.” -„Hogy nevezzük azokat a madarakat, akik	A foglalkozás folyamatosságának megőrzésére törekszem. Nyugodt, derűs légkör megteremtése. Motiváció, érdeklődés felkeltése. A motiváció fontos része a foglalkozásnak, a gyerekek figyelmét előző ismeretek feidézésével, beszélgetéssel fenntartom. Beszélgetés az ősziről. Ismétlés. Rendszerezés. Előzetes ismeretek ismételése és elmélyítése beszélgetés segítségével. Ok-okozati összefüggések. Színes képekkel illusztrálom, amit mondanak. Ügyelek az egész mondatokban történő válaszadásra a gyerekek részéről is. Beszélgetés elindítása. Meghatározom a feladatot.
--	--

elköltöznek?” „Költöző madarak.” – „Milyen az időjárás ősszel?” „Hűvösebb van.” – „Miért van hűvösebb?” „Mert kevesebbet süt a nap.” „Rövidülnek a nappalok és hosszabbodnak az éjszakák.” – „Mi jellemző még az őszi időjárásra?” „Sokat esik az eső.” – „Mit szoktunk csinálni a kertben?” „Betakarítjuk a terményeket.” – „Milyen terményeket szoktunk betakarítani ilyenkor, emlékeztek két nagy csoportról szoktunk beszélni?” „Gyümölcsöket és zöldségeket.” II. Fő rész – „Miért fontos, hogy sok gyümölcsöt együnk?” „Egészségesek leszünk tőle!” – „Miért leszünk egészségesek? Mi van a gyümölcsökben?” „Sok vitamin és ásványi anyag van bennük.” – „Milyen őszi gyümölcsöket ismertek? Soroljuk fel közösen! Akit jelentkezés után felszólítok, kijöhet a táblához és felragaszthatja a gyümölcs képét!” „Alma.” – „... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy alma, egy almát tettem a táblára.” – „Milyen színű lehet az alma?”	Dicséret feladatvégzés közben. Ezzel fenntartom a motivációt és erősítem az önbizalmukat. Ismeretek felelevenítése és rögzítése beszélgetés során. Közösen felsoroljuk a gyümölcsöket. Aki jelentkezik, felszólítás után kijöhet a táblához és felteheti a gyümölcs képét, amit mondott. Ezután elmondja, hogy mit csinált. „Egy almát tettem a táblára.” Majd a helyére mehet. Megbeszéljük a gyümölcsök színét, formáját és ízét, végül azt, hogy mit készíthetünk belőle.
--	--

„Piros, sárga, zöld.” – „Milyen formájú az alma?” „Kerek.” – „Milyen ízű az alma?” „Savanykás”. – „Hol tároljuk télen az almát?” „Egy ládában a pincében vagy a kamrában.” – „Mit készítünk az almából?” „Süteményt.” – „Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Körete.” – „... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy körte, egy körtét tettem a táblára.” – „Milyen színű lehet a körte?” „Sárga, barna.” – „Milyen formájú a körte?” „Alul kerek, felül hosszúkas.” – „Milyen ízű a körtét?” „Édes”. – „Hol tároljuk télen a körtét?” „Egy ládában a pincében vagy a kamrában.” – „Mit készítünk a körtéből?” „Befőttet.” – „Hogyan készül a befőtt?” „Mégfőzzük a gyümölcsöt és üvegbe tesszük.” – „Elmesélem nektek, hogy készül a befőtt. Először leszedjük a gyümölcsöt, megmossuk, feldaraboljuk, üvegbe tesszük és leöntjük forró cukros vízzel, amit szirupnak	Az elkészítés folyamatát képekkel illusztrálom, végül az elkészült terméket az éléskamrába helyezi el az a kisgyerek, aki kitalálta, hogy mit is készíthetünk. Motiváció erősítése. Egész mondatban történő válaszadás. Játékba integrálom a feladatot – „játékos ismétlés és ismeretszerzés” Gondolkodás fejlesztése. Figyelem koncentráció. Szókincs bővítése. Kifejezőkészség fejlesztése. Új ismeret közlése. Ismeretek felelevenítése.
--	---

nevezünk.” – „Milyen ízű a befőtt?” „Édes” – „Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Barack.” – „... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy barack, egy barackot tettem a táblára.” – „Milyen színű lehet a barack?” „Sárga.” – „Milyen formájú a barack?” „Kerek.” – „Milyen ízű a barack?” „Édes”. – „Hogyan tároljuk télen a barackot?” „Befőttet és lekvárt készítünk belőle.” – „Hogyan készül a lekvár?” „Mégfőzzük a gyümölcsöt és üvegbe tesszük.” – „Elmesélem nektek, hogy készül a lekvár. Először leszedjük a gyümölcsöt, megmossuk, feldaraboljuk apróra, lábasba tesszük, hozzáadunk cukrot és sűrűre főzzük, majd mikor kész üvegbe merjük.” – „Milyen ízű a lekvár?” „Édes, pikáns.” – „Mibe tesszük a lekvárt?” „Süteménybe, kenyérre kenjük, grízes tésztára tesszük.” – „Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Szilva.”	Gondolkodás fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Gondolkodás fejlesztése. Figyelem koncentráció, megfigyelőkészség. Szókincs fejlesztése. Új ismereteket nyújtása. Szókincs bővítése. Megfigyelő készség fejlesztése. Koncentráció fejlesztése. Ismeretlen fogalmak tisztázása.
--	---

-,... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy szilva, egy szilvát tettem a táblára.” -,„Milyen színű lehet a szilva?” „Kék, lila.” -,„Milyen formájú a szilva?” „Ovális.” -,„Milyen ízű a szilva?” „Savanykás”. -,„Hogyan tudjuk tárolni télen a szilvát?” „Befőttet és lekvárt készítünk belőle.” -,„Milyen ízű a befőtt és a lekvár?” „Édes.” -,„Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Birsalma.” -,... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy birsalma, egy birsalmát tettem a táblára.” -,„Milyen színű lehet a birsalma?” „Sárga.” -,„Milyen formájú a birsalma?” „Kerek.” -,„Milyen ízű a birsalma?” „Fanyar.” -,„Hol tároljuk télen a birsalmát?” „Egy ládában a pincében vagy a kamrában.” -,„Mit készítünk a körtéből?” „Befőtte, lekvárt, kompót, sajtot.”	Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Gondolkodás – emlékezet fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Gondolkodás fejlesztése. Megfigyelőkészség fejlesztése. Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése. Szókincs bővítése. Gondolkodás fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Gondolkodás fejlesztése. Megfigyelőkészség fejlesztése. Új ismeret közlése. Szókincs bővítése. Gondolkodás fejlesztése.
---	--

-, „Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Szőlő.” -, „... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy szőlő, egy szőlőt tettem a táblára.” -, „Milyen színű lehet a szőlő?” „Kék, zöld.” -, „Hogy nevezzük a sok kis szőlőszemet együtt?” „Szőlőfürt.” -, „Milyen ízű a szőlő?” „Édes.” -, „Mit készítünk a szőlőből?” „Bort.” -, „Hogy hívjuk azt, amikor leszedjük a szőlőt?” „Szüret.” -, „Láttatok már szüretet?” „Igen” -, „Milyen volt, mit csináltatok ott?” „Leszedtük a szőlőt, ledaráltuk...” -, „Elmesélem nektek, hogy készül a bor.” Először leszedjük a gyümölcsöt egy puttonyba, a puttonyból beleöntjük egy hordóba és ledaráljuk. Régen, amikor nem volt daráló, úgy taposták a szőlőt az asszonyok. A darálás után présbe tesszük és kiperéseljük a levét, amit mustnak hívunk, majd a mustot hordóba töltjük és hagyjuk, hogy megforrjon és bor legyen belőle.” -, „Ittatok már mustot? Milyen az íze?” „Finom édes.” -, „Tudjátok, mit készítenek még a szőlőből? Annyit segítetek, hogy a szőlőt megszáritják,	Egész mondatban történő válaszadás. Megfigyelőkészség, gondolkodás fejlesztése. Új ismeret nyújtása. Szókincs bővítése. Szókincs bővítése. Új ismeret közlése. Gondolkodás fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése. Kifejezőkészség fejlesztése. Új ismeret közlése. Idegen kifejezések megbeszélése. Szókincs bővítése.
---	---

ami finom édes ízű lesz, és ezt süteménybe tesszük.” „Mazsola.” –„Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Mogyoró.” –„... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezvedben van és mit csináltál vele! „Ez egy mogyoró, egy mogyorót tettem a táblára.” –„Milyen színű a mogyoró?” „Barna.” –„Milyen formájú a mogyoró?” „Kerek.” –„Hol tároljuk télen a mogyorót?” „Egy ládában vagy zsákban a padláson vagy a kamrában.” –„Mit készítünk a mogyoróból?” „Süteményt.” –„Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Dió.” –„... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezvedben van és mit csináltál vele! „Ez egy dió, egy diót tettem a táblára.” –„Milyen színű a dió?” „Barna.” –„Milyen formájú a dió?” „Kerek.” –„Hol tároljuk télen a diót?” „Egy ládában vagy zsákban a padláson vagy a kamrában.”	Gondolkodás fejlesztése. Új ismeret közlése. Gondolkodás fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Megfigyelőkészség fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése. Szókincs bővítése. Gondolkodás fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Megfigyelőkészség fejlesztése. Kifejezőkészség fejlesztése.
---	--

– „Mit készítünk a dióból?” „Süteményt.” – „Milyen gyümölcsöt ismertek még?” „Mandula.” – „... gyere ki és tedd a táblára a képet, majd mond meg, hogy mi az, ami a kezében van és mit csináltál vele! „Ez egy mandula, egy mandulát tettem a táblára.” – „Milyen színű a mandula?” „Barna.” – „Milyen formájú a mandula?” „Mandula.” – „Hol tároljuk télen a mandulát?” „Egy ládában vagy zsákban a padláson vagy a kamrában.” – „Mit készítünk a mandulából?” „Süteményt.” – „Milyen a héja a mogyorónak, mandulának és a diónak?” „Kemény.” – „Tudjátok, hogyan nevezzük ezeket a gyümölcsöket a kemény héjuk miatt?” „Nem.” – „Csonthéjas gyümölcsöknek nevezzük őket.” – „Nagyon ügyesek voltatok, most elkészítjük a mi kis éléskamránkat. Fogjuk a befőttjeinket és a többi elkészített finomságot és elrendezzük őket az éléskamránk polcán.” – „... gyere ki légy szíves és tedd a befőtteket az első polcra és sorold fel, hogy milyen befőtteket tettél oda!” „Szilva, körte, barack, birsalma”	Megfigyelőkészség fejlesztése. Gondolkodás fejlesztése. Egész mondatban történő válaszadás. Figyelem – koncentráció. Új ismeret nyújtása. Szókincs bővítése. Gondolkodás fejlesztése. Új ismeret közlése. Szókincs bővítése. Új kifejezések megbeszélése. Dicséret.
--	--

-, „Most pedig mindenki vehet, amit szeretne! Jó étvágyat! („Gyerekek, hogy ízlenek a gyümölcsök? Kinek melyik a kedvence? -, „Mit készíthetünk még a friss gyümölcsökből?” „Salátát”. „Miközben esztek, soroljátok fel a gyümölcsök neveit, amiket esztek és mondjátok meg az ízüket is.)	Ismeretszerzés tapasztalás útján. Különböző ízek megbeszélése. Szókincsbővítés.
---	--

IV./2.10. Magyar nyelvű előkészületi vázlat „Mese” foglalkozás megtartásához, nagycsoport számára

A tevékenység ideje: 2012.10. 16

Foglalkozás helye: Horvát Tanítási Nyelvű Óvoda, Hercegszántó

Csoport: Nagycsoport

A tevékenység fajtája: Mese – vers

A tevékenység témája, anyaga: A csillagszemű juhász – új mese bemutatása

Típusa: új ismereteket nyújtó

Formája: frontális

Fejlesztés, célok:

- irodalmi élménynyújtás
- új mese bemutatása
- ismeretek bővítése
- szókincs bővítése
- új szavak megismerése
- ismeretlen fogalmak tisztázása
- valamely szereplő érzéseinek, gondolatainak kiválasztása
- szereplők jellemzése
- ok-okozati összefüggések tisztázás
- kommunikációs készség fejlesztése

- megfigyelőképesség fejlesztése
- szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- figyelemkoncentráció készség fejlesztése
- fegyelem, beszédfigyelem gyakorlása
- ösztönzés egész mondatokban való válaszadásra
- helyes szövegkiejtés
- szociális érzék fejlesztése
- népi humor megismertetése

Nevelési feladatok:

- Helyes magatartási szokások kialakítása
- Figyelemösszpontosításra nevelés
- Türelemre való nevelés

Foglalkozás módszerei:

- motiváció
- beszélgetés
- bemutatás
- saját úton történő tapasztalás
- dicséret – egyéni dicséretben való részesítés („kiemelés”)

Felhasznált eszközök:

- asztal
- gyurma és hurkapálcika a bábok talapzatához
- háttérdíszlet
- sík bábok (király, katonák, a király emberei, Csillagszemű juhász, udvarmester, fehér medve, királylány, 10 óriás sündisznó, kaszával teli kút, bársony hintó)
- fogpiszkáló és gesztenye (jutalom sündisznók elkészítéséhez)
- furulya (mesemondás közben furulyázok azoknál a részeknél, amikor a juhász furulyázik a mesében)

Előzmény: játék: ételkészítés– őszi gyümölcsök formázása só liszt gyurmából a palotába, királyi lakomára

A foglalkozás nyelve: magyar

Foglalkozás menete (Mit, hogyan?)	Foglalkozás elemzése (Miért?)
I. Előkészítő rész: - szelőztetés -teremrendezés: A gyerekekkel együtt alakítjuk ki a megfelelő teremképet, ami a foglalkozáshoz szükséges. Ügyelek a megfelelő ülésrend kialakulására. Motiváció: -Tüsszentek egy nagyot. „Egészségedre tetice!” – a gyereke egészséget kívánnak, amit megköszönök nekik.” -Beszélgetek velük a tüsszentés élettani hatásairól: „Szoktatok tüsszenteni?” „Igen!” „Szerintetek mitől tüsszentünk? Mi szokott történni ilyenkor?” -Tüsszentünk, mert beszippantjuk a port...” „Képzeljétek, tudok egy történetet egy királyról, aki állandóan tüsszentett! Most elmesélem nektek!” -Előkészítem a bábokat. II. Fő rész: -Elmesélem a mesét	-A gyerekekkel együtt alakítjuk ki a megfelelő teremképet, ami a foglalkozáshoz szükséges. Irányítom a tevékenységet, a foglalkozás folyamatosságának megőrzése érdekében. - Fontos része a foglalkozásnak, mert ennek segítségével keltjük fel a gyermekek figyelmét, érdeklődését a témával kapcsolatban -Figyelem felkeltése - Ismeretek bővítése -Figyelem fenntartása. -A mesét fejből mesélem el, közben ügyelek a helyes szövegre, a megfelelő hangerőre és

tudnátok őket jellemezni? „A király szigorú volt.” – Miért? „A juhász furfangos, céltudatos volt és elérte a célját, mert sikerült megbirkóznia a problémáival és elvehette feleségül a királylányt)... – „Ki volt a kedvenc szereplők?” „A juhász...” – „Miért Ő volt a kedvencetek?” „Mert okos és bátor volt”. – „Szerintetek a szereplőknek csak pozitív tulajdonságaik voltak?” „Igen.” – „Szerintetek az jó, ha valaki ráerőszakolja az akaratát a másakra, mint a király az alattvalóira?” „Nem...” - Szerintetek jó, ha valaki makacs, mint a juhász? Hisz makacssága okozta majdnem a vesztét. „ „Nem jó!” – „A makacsság pozitív párja a kitartóság. Aki kitartó, az is ugyan úgy a fejébe vesz valamit, mint aki makacs, a különbség abban rejlik, hogy aki kitartó, az valaminek az érdekében teszi ezt...”	-Szereplők jellemzése. -ismeretek bővítése -szókincs bővítése -szóbeli kifejezőkészség fejlesztése (törekedjenek az egész mondatban történő válaszadásra) -megfigyelőképesség fejlesztése -figyelem fejlesztése -ismeretlen szavak, fogalmak tisztázása -külső és belső tulajdonságok megbeszélése -ok-okozati összefüggések tisztázása – „Beleélés”... -Pozitív-negatív tulajdonságok megbeszélése, meghatározása
---	---

-Ti mit tettetek volna a juhász helyében? „Egészséget kívántatok volna, vagy nem? „Igen!” -„Miért?” „Mert úgy illik, hogy ha tüsszent valaki a közelünkben, akkor egészséget kívánunk neki.” -Mi a mese tanulsága? (Fontos, hogy kitartóak legyünk.) -„A meséhez kapcsolódik néhány szólás - mondás. Meg tudjátok ezeket magyarázni? -„Az ígéret szép szó, ha megtartják, úgy jó.” – juhász egészséget kívánt a királynak, miután elvette a lányát - „Bámul, mint borjú az új kapura.” - a király csodálkozva nézett, mikor látta, h a juhász életben van -„Megtanítlak kesztyűbe dudálni.” – a király megbüntette a juhászt -„Többet ésszel, mint erővel.” - a juhász tudta, hogy erővel nem tud kimászni a kútból, így az eszét használta és átverte a katonákat Visszaellenőrzés - összegzés: -„Ki volt a mese főszereplője?” „A csillagszemű juhász.” -„Mit gondoltok, miért nevezték így?” „Azért, mert két szeme úgy ragyogott, mint az eleven csillag.” -„Tudjátok, mit jelent az, hogy eleven	-Helyes viselkedésre való nevelés. Következtetések levonása. Lényeg kiemelése. -Szókincsbővítés. -Ok-okozati összefüggések magyarázata.
--	---

csillag?” „Nem.” -, Igazi, valódi, fényes csillag. a juhász szeme úgy ragyogott, mint égen a csillag! III. Befejező rész: -, Nagyon ügyesek voltatok! Mindenkit megdicsérek, de különösen X.Y.-t, mert ő figyelt a legjobban és jelentkezett! Y.W.-t megdicsérem, mert nagyon szépen, egész mondatokban válaszolt. Y.X.-nal nem voltam megelégedve, mert nem figyelt a foglalkozás alatt és bontotta a csendet, piszkálta a társát, bekiabálta a válaszokat anélkül, hogy felszólítottam volna! Szépen megkérlek, hogy többet ez ne forduljon elő! Ha legközelebb jó leszel, akkor téged is meg foglak dicsérni! -, Mivel nagyon ügyesek voltatok jutalmul elkészíthetitek az egyik szereplőt, aki nem más, mint az óriás sünök egyike!” -, Most közösen visszarendezzük a padokat és utána hozzálátunk a sünik elkészítéséhez. Feladat is mertetése: -, Szerintetek mi ez, amit a kezemben tarok?” „Gesztenye!” -, Igen, gesztenye! Belőle lesz a sünik, de valami még hiányzik róla? Ki tudja megmondani, hogy milyen része hiányzik a süninek?”	-Értékelés, dicséret! A legügyesebb gyermek kiemelése. Ha volt probléma valakivel, akkor Őt megrovásban részesítem. Ösztönzőm a gyermekeket, hogy a továbbiakban is ilyen szépen dolgozzanak! -Jutalmazás. -Teremrendezés -Eszközkiosztás -Játékos tevékenykedtetés -Gondolkodás fejlesztése -Egészben láttatás fejlesztése
--	---

„Tüskéje!” -„Szerintetek miből készíthetjük el a tüskéit?” -„Fogpiszkálóból!” -„Most megmutatom nektek, hogy hogyan kell elkészíteni a süniket, utána pedig ti fogjátok elkészíteni a sajátotokat egyedül!” -„Mindenki jól látta?” „Igen” -„Most hozzákezdhetek ti is a feladathoz, akinek szüksége van segítségre, szóljon és odamegyek!” Beszélgetés feladatvégzés közben: -„Szerintetek mi a gesztenye?” „Gyümölcs! , Zöldség!” -„Nem! A gesztenye egy termés, a gesztenyefa termése.” -„Szerintetek még melyik szereplőket lehetne elkészíteni gesztenyéből?” -„Király, medve...” -„Aki elkészült, kiviheti a polcára a sünit, utána pedig mehet játszani.”	-Gondolkodás fejlesztése -Feladat bemutatása -Feladat elkezdése -Új ismeret nyújtása -Kreativitás, képzelőerő fejlesztése Értékelés -Foglalkozás lezárása
---	--